

TRANSFORMATIONS AND CHALLENGES OF POLISH EDUCATIONAL POLICY – SOCIAL ASSESSMENT AND FUTURE PERSPECTIVES PRZEOBRAŻENIA I WYZWANIA POLSKIEJ POLITYKI EDUKACYJNEJ – OCENA SPOŁECZNA I PERSPEKTYWY NA PRZYSZŁOŚĆ

Mateusz Dominik Nesterok^{1,A-G}

¹Department of Political Science and Administration, Kazimierz Wielki University in Bydgoszcz, Poland

¹Wydział Nauk o Polityce i Administracji, Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, Polska

Nesterok, M., (2025). Transformations and Challenges of Polish Educational Policy – Social Assessment and Future Perspectives / Przeobrażenia i wyzwania polskiej polityki edukacyjnej – ocena społeczna i perspektywy na przyszłość, *Social Dissertations / Rozprawy Społeczne*, 19(1), 27-66 <https://doi.org/10.29316/rs/197260>

Authors' contribution /

Wkład autorów:

A. Study design /

Zaplanowanie badań

B. Data collection / Zebranie danych

C. Data collection / Dane – analiza i statystyki

D. Data interpretation / Interpretacja danych

E. Preparation of manuscript / Wyszukiwanie i analiza literatury

F. Literature analysis / Wyszukiwanie i analiza literatury

G. Funds collection / Zebranie funduszy

Tables / Tabele: 51

Figures / Ryciny: 0

References / Literatura: 25

Submitted / Otrzymano:
2024-04-14

Accepted / Zaakceptowano:
2024-12-11

Summary: The article presents the results of research on the social perception of several aspects of Polish educational policy, including the assessment of the latest proposed changes in the Polish education system and the idea of introducing gamification and game-based learning into Polish schools.

Material and methods: The study was conducted on 201 individuals, using a custom questionnaire to assess specific aspects comprising educational policy.

Results: Analysis of the respondents' answers confirms the hypothesis that Polish educational policy requires profound reforms, which provides a basis for social debate in this area.

Conclusions: The respondents are knowledgeable about the Polish education system and hold a critical view of it. They recognize the need for profound changes that require political intervention.

Keywords: educational policy, public policy, reform, education, teaching, society

Streszczenie: W artykule przedstawiono wyniki badań nad społeczną percepcją kilku aspektów polskiej polityki edukacyjnej, a w tym ocenę najnowszych propozycji zmian w polskim szkolnictwie oraz idei wprowadzenia do polskich szkół gamifikacji i grywalizacji.

Materiał i metody: Badanie przeprowadzono na 201 osobach. Wykorzystano w tym celu autorski kwestionariusz oceny konkretnych aspektów składających się na politykę edukacyjną.

Wyniki: Analiza odpowiedzi osób badanych pozwala na potwierdzenie hipotezy, jakoby polska polityka edukacyjna wymagała głębokich reform, co stanowi pole do podjęcia debaty społecznej w tym zakresie.

Wnioski: Osoby badane posiadają wiedzę na temat polskiej oświaty i są w stosunku do niej krytyczne. Dostrzegają potrzebę dogłębnych zmian, które wymagają interwencji politycznej.

Słowa kluczowe: polityka edukacyjna, polityka publiczna, reforma, edukacja, nauczanie, społeczeństwo

Address for correspondence: Mateusz Dominik Nesterok, Wydział Nauk o Polityce i Administracji, Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, Księcia Józefa Poniatowskiego 12, 85-671, Bydgoszcz, Polska; email: nesterokmateusz@op.pl ORCID: 0000-0002-5983-1250

Copyright by: John Paul II University in Białą Podlaska, Mateusz Nesterok

This is an Open Access journal, all articles are distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercialShareAlike 4.0 International (CC BY-NC-SA 4.0) License (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>), allowing third parties to copy and redistribute the material in any medium or format and to remix, transform, and build upon the material, provided the original work is properly cited and states its license.

Introduction

Educational policy, also referred to by some as educational governance, is an integral part of the public policy of every country. In principle, it consists of a given set of principles and tools that enable its practical implementation. The responsibility for its execution rests with designated state authorities, which are part of the power structures (Podolski, Turnowiecki, 2001). Over the years, both the educational policy in Poland and the entire organizational structure and scope of competencies of the relevant authorities have undergone significant changes. These changes also reflect the evolution in the way successive governments and society perceive the very idea of education, as well as its goals and the methods employed (Kurzyńska-Chmiel, 2013).

The education system in Poland, although managed at various levels, largely retains a centralized character. It is defined as a collection of educational institutions aimed at educating, nurturing, and caring, which are interconnected by specific relationships and dependencies. It includes schools of various levels, from kindergartens to higher education institutions, as well as other educational facilities, such as training centers for adults. The effectiveness of this system depends on the cooperation between institutions, which undoubtedly should collaborate, and therefore, exchange information, coordinate actions, and apply common standards and procedures (Ikonowicz, 2012).

Educational policy is a key element that shapes the entire education system in Poland. It consists of a set of strategic decisions and actions undertaken by the government and other competent bodies to direct and model the educational system. Its impact extends to many aspects, from the structure and organization of schools, through curricula, to the qualifications and training designed for teachers. This policy also plays a significant role in ensuring equal access to education, the quality of teaching, and providing equal educational opportunities (Sadura, 2013).

Changing social, economic, and technological needs undoubtedly pose new challenges for educational policy, which it must address. Undoubtedly, it has a significant impact on shaping the social structure and

Wstęp

Polityka edukacyjna, określana też przez część społeczeństwa jako polityka oświatowa, jest integralną częścią polityki publicznej każdego państwa. Co do zasady składa się ona z danego zbioru zasad i narzędzi, które umożliwiają jej praktyczne wdrożenie. Odpowiedzialność za jej realizację spoczywa na wyznaczonych organach państwowych, które są częścią struktur władzy (Podolski, Turnowiecki, 2001). Na przestrzeni lat, zarówno polityka edukacyjna w Polsce, jak i cała struktura organizacyjna oraz zakres kompetencji odpowiednich organów uległy znaczącym zmianom. Zmiany te odzwierciedlają także ewolucję postrzegania przez kolejne rządy i społeczeństwo samej idei edukacji, ale także jej celów oraz stosowanych metod (Kurzyńska-Chmiel, 2013).

System oświaty w Polsce, choć jest zarządzany na różnych szczeblach, zachowuje w dużym stopniu charakter scentralizowany. Definiuje się go jako zbiór instytucji edukacyjnych mających na celu kształcenie, wychowanie i opiekę, jakie są ze sobą wzajemnie powiązane określonymi relacjami i zależnościami. Obejmuje on szkoły różnego szczebla, od samych przedszkoli aż po uczelnie wyższe, a także inne placówki edukacyjne, takie jak ośrodki kształcenia dla osób dorosłych. Skuteczność tego systemu zależy od współpracy między instytucjami, które niewątpliwie winny współpracować, a co za tym idzie, także wymieniać informacje, koordynować działania i stosować wspólne standardy oraz procedury (Ikonowicz, 2012).

Polityka edukacyjna jest kluczowym elementem, który kształtuje cały system oświaty w Polsce. Stanowi ona zestaw strategicznych decyzji i działań podejmowanych przez rząd i inne kompetentne organy w celu kierowania, jak również modelowania systemu oświatowego. Jej wpływ rozciąga się na wiele aspektów, od struktury i organizacji szkół, przez programy nauczania, aż po kwalifikacje i szkolenia przeznaczone dla nauczycieli. Polityka ta odgrywa również istotną rolę w zapewnianiu równego dostępu do edukacji, jakości nauczania oraz zapewnianiu równych szans edukacyjnych (Sadura, 2013).

Zmieniające się potrzeby społeczne, gospodarcze i technologiczne bez wątpienia stawiają przed poli-

social dynamics, potentially contributing both to the creation and reduction of social inequalities. It should be noted that one of the main goals of this policy is precisely to reduce social inequalities, which can be achieved, among other things, by ensuring equal access to education for all social groups (Niezgoda, 2011).

The social assessment of educational policy plays a key role in identifying areas that require attention and potential improvements. Understanding the social perception of educational policy, as well as the entire education system in practice, can serve as a barometer of the effectiveness of the changes introduced and as a tool for measuring satisfaction with the available educational services. Furthermore, opinions on equality of access to education and the educational system's readiness for changing social realities can reveal where educational policy may require adjustment or complete remodeling. Questions about potential reforms in evaluation and homework, or the introduction of gamification elements, highlight the dynamic nature of the debate on the future of education and its prospects.

The Essence of Education and Its Basic Tasks

Education is undoubtedly a continuous process that surrounds us everywhere and affects every individual from the earliest years. It begins at home, where children take their first educational steps under the watchful eyes of their parents, and later continues in formalized institutions. The word „education” derives from the Latin „educatio,” meaning upbringing and instruction. Although it is commonly associated primarily with childhood, it in fact pertains to individuals of all ages, encompassing the continuous transformation of human consciousness (Illeris, 2014).

In the traditional sense, education consists of two main elements: upbringing and instruction. Upbringing in this context refers to actions aimed at enabling individuals to acquire the knowledge, skills,

tyką edukacyjną nowe wyzwania, na które ta musi odpowiedzieć. Niewątpliwie ma ona bowiem ogromne znaczenie dla kształtowania struktury społecznej i dynamiki społecznej, mogąc przyczyniać się zarówno do tworzenia, jak i redukcji nierówności społecznych. Tu zresztą należy zaznaczyć, że jednym z głównych celów tej polityki jest właśnie zmniejszenie nierówności społecznych, co można osiągnąć choćby poprzez zapewnienie równego dostępu do edukacji dla wszystkich grup społecznych (Niezgoda, 2011).

Ocena społeczna polityki edukacyjnej odgrywa kluczową rolę w identyfikacji obszarów wymagających uwagi i potencjalnych usprawnień. Zrozumienie społecznego postrzegania polityki edukacyjnej, a także całego systemu edukacji w praktyce, może służyć jako swoisty barometr skuteczności wprowadzanych zmian oraz jako narzędzie pomiaru satysfakcji z dostępnych usług edukacyjnych. Poza tym opinie dotyczące równości dostępu do edukacji oraz gotowości systemu edukacyjnego na zmieniające się realia społeczne, mogą ujawnić, gdzie polityka edukacyjna może wymagać korekty lub całkowitego przemodelowania. Pytania o potencjalne reformy w ocenianiu i zadaniach domowych, czy wprowadzenie elementów grywalizacji, podkreślają natomiast dynamiczną naturę debaty o przyszłości edukacji i jej przyszłości.

Istota edukacji i jej podstawowe zadania

Niewątpliwie edukacja to proces trwający nieustannie i otaczający nas wszędzie, a zarazem dotyczący każdej osoby od najmłodszych lat. Rozpoczyna się jeszcze w domu, gdzie dziecko pierwsze edukacyjne kroki stawia pod czujnym okiem rodziców, by później kontynuować naukę w sformalizowanych placówkach. Słowo „edukacja” wywodzi się z łacińskiego „educatio”, co oznacza wychowanie i kształcenie. I choć powszechnie kojarzy się głównie z okresem dzieciństwa, to w rzeczywistości dotyczy osób w każdym wieku, obejmując ciągłe przekształcanie ludzkiej świadomości (Illeris, 2014).

W ujęciu tradycyjnym edukacja składa się z dwóch głównych elementów: wychowania i kształcenia. Przy czym wychowanie w tym ujęciu to działania zmierzające do przyswojenia przez jednostkę wiedzy, umiejęt-

and competencies necessary to live in accordance with culturally shaped norms. Instruction, on the other hand, focuses on intellectual, physical, and emotional development, which translates into comprehensive personal growth. Although these two areas differ, they are inextricably linked and complement each other, which speaks to the complexity of the educational process (Cyzio, 2017).

Over time and with the development of civilization, the structure of education has undergone significant changes. After years, it has become a system based on educational policy. Establishing educational institutions such as schools and universities, as well as the development of various curricula, have significantly contributed to structuring the transmission of knowledge. Academic disciplines such as mathematics, art, humanities, and natural sciences have gained importance, and education has become a foundation of social and professional life (Wołoszyn, 2003). Access to education is intended to become increasingly universal, thereby playing a crucial role in enhancing social mobility and reducing inequalities, which in turn is essential to ensuring social justice (Trilling, Fadel, 2009).

Contemporary education must also meet the challenges arising from the dynamic changes occurring in the world. The development of information technology has enabled online teaching, as well as the creation of computer simulations and the use of artificial intelligence algorithms, making online learning, computer simulations, and the use of artificial intelligence increasingly common. This makes education more tailored to individual needs and more flexible, which is key in preparing students for future labor market challenges. It is important to emphasize that education not only involves the transmission of knowledge but also develops the entire personality of students, their values, ethics, and social skills (Kwasek, 2018).

It is also necessary to emphasize the need to modify educational policy in such a way that it can better meet the needs and challenges facing successive generations. Society's task is also to prepare an education system that will provide the next generations with the

ności oraz kompetencji niezbędnych do życia zgodnie z kulturowo ukształtowanymi normami. Kształcenie natomiast koncentruje się na rozwijaniu intelektualnym, fizycznym oraz emocjonalnym, co przekłada się na wszechstronny rozwój osobisty. Obie te dziedziny, choć różne, są ze sobą nierozzerwalnie związane i wzajemnie się uzupełniają, co stanowi o kompleksowości procesu edukacyjnego (Cyzio, 2017).

Z biegiem czasu i rozwojem cywilizacji, struktura edukacji uległa znacznym zmianom. Jest ona po latach systemem opartym na polityce edukacyjnej. Założenie instytucji edukacyjnych, takich jak szkoły i uniwersytety, jak też rozwój różnorodnych programów nauczania, znacząco przyczyniły się do ustrukturyzowania przekazywania wiedzy. Dziedziny naukowe takie jak matematyka, sztuka, nauki humanistyczne czy przyrodnicze, zyskały na znaczeniu, a edukacja stała się fundamentem życia społecznego i zawodowego (Wołoszyn, 2003). Dostęp do edukacji w założeniu ma stawać się coraz bardziej powszechny, a tym samym odgrywać kluczową rolę w zwiększaniu mobilności społecznej oraz zmniejszaniu nierówności, co z kolei jest niezbędne do zapewnienia sprawiedliwości społecznej (Trilling, Fadel, 2009).

Współczesna edukacja musi również sprostać wyzwaniom płynącym z dynamicznych zmian, jakie występują na świecie. Rozwój technologii informatycznych umożliwił prowadzenie nauczania przez internet, a także tworzenie symulacji komputerowych czy wykorzystywanie algorytmów sztucznej inteligencji. a nauczanie online, symulacje komputerowe czy wykorzystanie sztucznej inteligencji stają się coraz bardziej powszechne. To sprawia, że edukacja może być bardziej dostosowana do indywidualnych potrzeb i bardziej elastyczna, co jest kluczowe w przygotowaniu uczniów do przyszłych wyzwań rynku pracy. Warto podkreślić, że edukacja nie ogranicza się jedynie do przekazywania wiedzy, ale także rozwija całą osobowość uczniów, ich wartości, etykę i umiejętności społeczne (Kwasek, 2018).

Należy też podkreślić konieczność modyfikacji polityki edukacyjnej w taki sposób, aby mogła ona lepiej sprostać potrzebom i wyzwaniom, jakie stoją przed kolejnymi pokoleniami. Zadaniem społeczeństwa jest

necessary skills and knowledge, but also support them in developing competencies that allow optimal functioning in society. Following this path, reforms in educational policy should consider changing expectations, introducing new elements that are more integrated with modern technologies. Education should be a process more individually tailored to the needs of students, which in turn requires educational systems to be more adaptable and innovative. Each generation is equally responsible for this (Nesterok, 2024).

Modern Educational Concepts

In recent decades, educational policy worldwide has undergone significant changes, adapting to the increasing demands of the modern world and the increasingly diverse needs of students. With the advent of new technologies, changing pedagogical approaches, and a growing emphasis on individualizing the learning process, teachers and policymakers are exploring new teaching methods. Although these are not yet popular in Poland, in some parts of the world they offer innovative approaches to imparting knowledge and skills, increasing engagement and learning efficiency. According to researchers, the most promising are those related to gamification and gamification, which have been at the center of interest of several Polish universities for several years. Therefore, these concepts were included in the study.

Gamification in education involves applying mechanisms known from computer games to the teaching process. This aims to increase motivation and engagement among students. Gamification often uses points, badges, leaderboards, and other game elements to reward student progress and keep their interest in the material. It allows learning through apparent play, which can transform traditional educational methods into more interactive and motivating experiences (Deterding et al., 2011).

It is related to gamification. This involves applying game design and elements in non-traditional contexts, including education. However, it focuses more on competition and rivalry. By creating competitive

bowiem również przygotowanie takiego systemu edukacji, który dostarczy kolejnym pokoleniom niezbędnych umiejętności i wiedzy, ale także wesprze je w rozwijaniu kompetencji, które pozwolą na optymalne funkcjonowanie w społeczeństwie. Idąc tym tropem, reformy w polityce edukacyjnej powinny uwzględniać zmieniające się oczekiwania, wprowadzając do niej nowe elementy, które będą bardziej zintegrowane z nowoczesnymi technologiami. Edukacja powinna być procesem bardziej indywidualnie dostosowanym do potrzeb uczniów, co z kolei wymaga od systemów edukacyjnych większej adaptacyjności i innowacyjności. Każde pokolenie jest za to równie odpowiedzialne (Nesterok, 2024).

Nowoczesne koncepcje edukacyjne

W ostatnich dekadach polityka edukacyjna na świecie przeszła znaczące zmiany, dostosowując się do rosnących wymagań nowoczesnego świata oraz coraz bardziej zróżnicowanych potrzeb uczniów. Wraz pojawieniem się nowych technologii, zmieniających się podejść pedagogicznych oraz coraz większego nacisku na indywidualizację procesu nauki, nauczyciele i politycy poszukują nowych metod nauczania. Choć te nie wydają się być popularne w Polsce, to w części krajów świata oferują innowacyjne podejścia do przekazywania wiedzy i umiejętności, zwiększając zaangażowanie oraz efektywność uczenia się. W ocenie badacza najbardziej obiecujące są te związane z gamifikacją i grywalizacją, które to znajdują się od kilku lat w centrum zainteresowania kilku polskich uczelni. Stąd też to właśnie te koncepcje zostały ujęte w badaniu,

Gamifikacja w edukacji polega na stosowaniu mechanizmów znanych z gier komputerowych w procesie dydaktycznym. Ma to na celu zwiększenie motywacji i zaangażowania uczniów. Gamifikacja często wykorzystuje punkty, odznaki, tablice liderów i inne elementy gier do nagradzania postępów uczniów i utrzymywania ich zainteresowania materiałem. Pozwala na naukę przez pozorną zabawę, co może przekształcić tradycyjne metody edukacyjne w bardziej interaktywne i motywujące doświadczenia (Deterding i in., 2011).

Wiąże się ona z grywalizacją. Ta obejmuje stosowa-

situations, gamification encourages students to achieve better results and more effectively accomplish educational tasks. This is particularly effective in groups where students can compete and collaborate simultaneously (Huotari and Hamari, 2012).

Another noteworthy method is inquiry-based learning, which mainly encourages students to learn by asking questions, conducting research, and exploring. Inquiry-based learning emphasizes the learning process in which students are more active and engage in seeking knowledge. This puts students in the role of active researchers, who themselves formulate questions, seek answers, and exhaust topics related to given lessons. This method promotes critical thinking and independence, as well as develops analytical skills, since students do not receive ready answers but largely discover knowledge on their own. This leads to a deeper understanding of the content they need to master. This method can successfully be combined with gamification and gamification (Kuhlthau et al., 2007).

Methodology

The aim of the conducted research was to explore the social perception of Polish educational policy, considering various aspects of the education system such as the effectiveness of political reforms, adaptation of curricula, utilization of new technologies, and equality of access to education. The main research problems focused on assessing the overall state of the education system, the effectiveness of the educational policy conducted, and the adaptation of curricula to the needs of students and future challenges. The study also aimed to understand social expectations regarding the introduction of innovative methods such as gamification and gamification.

This research is important from a social, pedagogical, and political science perspective, making it interdisciplinary. The results of the study shed

nie projektu i elementów gier w nietradycyjnych kontekstach, a w tym właśnie w edukacji. Koncentruje się jednak bardziej na rywalizacji i współzawodnictwie. Przez tworzenie sytuacji konkurencyjnych, grywalizacja zachęca uczniów do osiągania lepszych wyników i efektywniejszego realizowania zadań edukacyjnych. Jest to szczególnie efektywne w grupach, w jakich uczniowie mogą rywalizować i jednocześnie współpracować (Huotari, Hamari, 2012).

Inną wartą uwagi metodą jest uczenie się oparte na zapytaniach (ang. inquiry-based learning), która to opiera się głównie na zachęcaniu uczniów do nauki przez stawianie pytań, prowadzenie badań i eksplorację. Uczenie się oparte na zapytaniach kładzie nacisk na proces uczenia się, w jakim uczniowie są bardziej aktywni i angażują się w poszukiwanie wiedzy. Stawia to uczniów w roli aktywnych badaczy, którzy sami formułują pytania, poszukują odpowiedzi i wyczerpują tematy związane z danymi lekcjami. Metoda ta promuje krytyczne myślenie i samodzielność, jak również rozwija zdolności analityczne, ponieważ uczniowie nie otrzymują gotowych odpowiedzi, lecz w dużej mierze sami odkrywają wiedzę. To prowadzi do głębszego zrozumienia treści, jakie mają opanować. Metodę tę można z powodzeniem połączyć z gamifikacją i grywalizacją (Kuhlthau i in., 2007).

Metodologia badań

Celem przeprowadzonych badań było zbadanie społecznej percepcji polskiej polityki edukacyjnej, z uwzględnieniem różnych aspektów systemu edukacji takich jak efektywność reform politycznych, adaptacja programów nauczania, wykorzystanie nowych technologii czy równość dostępu do edukacji. Główne problemy badawcze koncentrowały się wokół oceny ogólnego stanu systemu edukacji, skuteczności prowadzonej polityki edukacyjnej oraz dostosowania programów nauczania do potrzeb uczniów i wyzwań przyszłości. Badanie miało na celu również zrozumienie społecznych oczekiwań względem wprowadzenia innowacyjnych metod takich jak gamifikacja i grywalizacja.

Jest ono ważne ze społecznego i pedagogicznego, ale także politologicznego punktu widzenia, co czyni

light on the important role that public policy plays in shaping educational systems and responding to social expectations and challenges. Undoubtedly, political decisions have a direct impact on the quality, accessibility, and methods of teaching, which consequently affects citizens' perception of the education system and the reforms introduced.

The study defined the following research questions:

- How is the overall state of Polish educational policy, understood as the state of the education system, assessed?
- How are the reforms carried out in Polish educational policy since 1989 assessed?
- How is Polish educational policy assessed in terms of preparing for life in the contemporary world?
- How is Polish educational policy assessed in terms of adapting curricula to the needs of students?
- How is Polish educational policy assessed in terms of adapting curricula to future challenges?
- How is Polish educational policy assessed in terms of utilizing new technologies?
- How is Polish educational policy assessed in terms of keeping up with social changes?
- How is the idea of changes in Polish educational policy involving a move away from homework assessed?
- How is the idea of changes in Polish educational policy involving a move away from grading assessed?
- How is the equality of access for all students to high-quality education assessed?
- How is the idea of introducing gamification and gamification in Polish schools assessed?

A proprietary questionnaire was used to collect data, which contained 11 closed questions linked to the research questions. This tool was developed with the intention of a comprehensive analysis of the perception of the educational system in Poland, allowing the researcher to thoroughly evaluate various aspects of education. The respondents were 201 individuals from various demographic groups,

badanie interdyscyplinarnym. Wyniki badania rzucają bowiem światło na ważną rolę, jaką polityka publiczna odgrywa w kształtowaniu systemów edukacyjnych i reagowaniu na społeczne oczekiwania i wyzwania. Bez wątplenia decyzje polityczne mają bezpośredni wpływ na jakość, dostępność i metody nauczania, co w konsekwencji wpływa na percepcję systemu edukacji przez obywateli, a także wprowadzanych reform.

W badaniu określono następujące pytania badawcze:

- Jak oceniany jest ogólny stan polskiej polityki edukacyjnej, rozumianej jako stan systemu edukacji?
- Jak ocenia się reformy przeprowadzane w polskiej polityce edukacyjnej po 1989 roku?
- Jak ocenia się polską politykę edukacyjną pod kątem przygotowania do życia we współczesnym świecie?
- Jak ocenia się polską politykę edukacyjną pod kątem dostosowania programów nauczania do potrzeb uczniów?
- Jak ocenia się polską politykę edukacyjną pod kątem dostosowania programów nauczania do wyzwań przyszłości?
- Jak ocenia się polską politykę edukacyjną pod kątem wykorzystywania nowych technologii?
- Jak ocenia się polską politykę edukacyjną pod kątem nadążania za zmianami społecznymi?
- Jak ocenia się pomysły zmian w polskiej polityce edukacyjnej polegających na odejściu od zadań domowych?
- Jak ocenia się pomysły zmian w polskiej polityce edukacyjnej polegających na odejściu od stosowania oceniania?
- Jak ocenia się równość dostępu wszystkich uczniów do wysokiej jakości edukacji?
- Jak ocenia się pomysły wprowadzenia do polskich szkół grywalizacji i gamifikacji?

Do zebrania danych został wykorzystany autorski kwestionariusz, który zawierał 11 pytań zamkniętych powiązanych z pytaniami badawczymi. Narzędzie to zostało opracowane z myślą o kompleksowej analizie percepcji systemu edukacyjnego w Polsce, co pozwoliło badaczowi na dogłębną ocenę poszczególnych

enabling analysis of results also in the context of gender, age, education level, and place of residence.

The survey was conducted in a way that allowed obtaining representative answers to the questions posed to the participants, providing a valuable source of knowledge about the current state and expectations related to the Polish education system. It was conducted using the snowball method via an online survey using Google Forms.

Social Assessment of Polish Educational Policy – Empirical Research Results

To conduct the study, a proprietary questionnaire was used, developed to analyze the perception of various aspects of education in Poland. This tool was constructed to include significant issues such as educational policy reforms, curriculum adaptation, the use of new technologies, equality of access to education, and potential changes in teaching and grading methods.

The research involved a total of 201 participants from different age groups, including representation by gender, educational level, and place of residence. Reliability analysis was conducted using the method of internal consistency, and the Cronbach's alpha coefficient was employed to assess coherence and reliability. The results indicate that the tool is internally consistent, coherent, and reliable. The validity of the questionnaire was assessed through factor analysis, which confirmed the separation of designed questions according to the original construction assumptions of the tool.

The questionnaire includes a total of 11 questions with varied response formats, allowing for a detailed analysis of respondents' opinions on individual aspects of the education system. In the demographic section, participants were asked about their gender, age group, educational background, and place of residence, enabling a thorough analysis of data in a demographic context.

The questions addressed the overall state of the education system, the effectiveness of the

aspektów edukacji. Respondentami były 201 osoby z różnych grup demograficznych, co umożliwiło analizę wyników także w kontekście płci, wieku, poziomu wykształcenia oraz miejsca zamieszkania.

Badanie przeprowadzono w sposób umożliwiający uzyskanie reprezentatywnych odpowiedzi na postawione osobom badanym pytania, co stanowi cenne źródło wiedzy o aktualnym stanie oraz oczekiwaniach związanych z polskim systemem edukacji. Zostało ono przeprowadzone metodą kuli śnieżnej za pomocą ankiety internetowej z użyciem narzędzia Google Forms.

Społeczna ocena polskiej polityki edukacyjnej – wyniki badań empirycznych

Do przeprowadzenia badania zastosowano autor-ski kwestionariusz opracowany na potrzeby analizy percepcji różnych aspektów edukacji w Polsce. Narzędzie to zostało skonstruowane z uwzględnieniem istotnych kwestii dotyczących reform polityki edukacyjnej, adaptacji programów nauczania, wykorzystania nowych technologii, równości dostępu do edukacji, a także potencjalnych zmian w metodach nauczania i oceniania.

Do celów badawczych przebadano łącznie 201 osób w różnym przedziale wiekowym, uwzględniając reprezentację płci, poziomu wykształcenia oraz miejsca zamieszkania. Analiza rzetelności została przeprowadzona za pomocą metody zgodności wewnętrznej, a do oceny spójności i rzetelności wykorzystano współczynnik α -Cronbacha. Wyniki wskazują na to, że narzędzie jest zgodne wewnętrznie, spójne i rzetelne. Trafność kwestionariusza została oceniona przez analizę czynnikową, która potwierdziła wyodrębnienie zaprojektowanych pytań zgodnie z pierwotnymi założeniami konstrukcyjnymi narzędzia.

Kwestionariusz zawiera łącznie 11 pytań o różnorodnym formacie odpowiedzi, co pozwala na szczególnie analizę opinii respondentów na temat poszczególnych aspektów systemu edukacji. W metryczce zapytano uczestników badania o ich płeć, grupę wiekową, wykształcenie oraz miejsce zamieszkania, co umożliwiła dogłębną analizę danych w kontekście demograficznym.

Pytania dotyczyły oceny ogólnego stanu systemu

implemented educational policy, the adaptation of curricula to the needs of students, preparation of students for future challenges, the use of new technologies in education, response to social changes, the application of homework and grading systems, the accessibility of high-quality education for all students, and the introduction of gamification and gamification elements into schools.

Respondents rated the overall state of Polish educational policy on a 5-point scale. In the next 6 questions, they assessed various factors contributing to the evaluation of specific elements on a 3-point scale. The last 4 questions concerned access to high-quality education, as well as publicly debated ideas related to homework, grading, and the introduction of gamification and gamification.

The uniqueness of the proprietary questionnaire stems primarily from its comprehensive approach to analyzing the perception of the Polish education system, despite a small number of questions, as well as its specificity in responses. This allowed for gathering a relatively large amount of responses from the surveyed. It was also developed based on current debates and challenges in the field of education. As a result, this tool not only deepens the understanding of the current state of education but also identifies areas requiring changes or improvements. Additionally, the questionnaire was designed to enable thorough analysis in a demographic context, which is crucial for understanding differences in perception among various social groups. Such comprehensiveness and versatility make this tool a valuable source of knowledge about the Polish education system, offering unique perspectives on its strengths and weaknesses, as well as potential directions for development.

The following questions were asked, denoted by appropriate abbreviations:

- How do you assess the overall state of the education system in the Republic of Poland? (PYT1_STAN)
- Do you think that the reforms of Polish educational policy that have taken place since 1989 are beneficial for students? (PYT2_KORZ)
- Do you believe that the current educational

edukacji, skuteczności prowadzonej polityki edukacyjnej, dostosowania programów nauczania do potrzeb uczniów, przygotowania uczniów do wyzwań przyszłości, wykorzystania nowych technologii w edukacji, reagowania na zmiany społeczne, stosowania zadań domowych i systemu oceniania, dostępności wysokiej jakości edukacji dla wszystkich uczniów oraz wprowadzenia elementów grywalizacji i gamifikacji do szkół.

Badani oceniali ogólny polskiej polityki edukacyjnej na 5-stopniowej skali. W kolejnych 6 pytaniach oceniali kolejne czynniki składające się na ocenę konkretnych jej elementów na 3-stopniowej skali. Ostatnie 4 pytania dotyczyły dostępu do wysokiej jakości edukacji, a także będących przedmiotem debaty publicznej pomysłów związanych z zadaniami domowymi, ocenianiem oraz grywalizacją i gamifikacją.

Unikalność autorskiego kwestionariusza wynika przede wszystkim z jego kompleksowego podejścia do analizy percepcji polskiego systemu edukacji, mimo małej liczby pytań, jak też na skonkretyzowaniu odpowiedzi. To pozwoliło zdobyć stosunkowo dużą ilość odpowiedzi badanych. Opracowany został nadto w oparciu o aktualne debaty i wyzwania w dziedzinie edukacji. Dzięki temu narzędzie to pozwala nie tylko na zgłębienie aktualnego stanu edukacji, ale również na identyfikację obszarów wymagających zmian lub ulepszeń. Dodatkowo, kwestionariusz został zaprojektowany w taki sposób, aby umożliwić dogłębną analizę w kontekście demograficznym, co jest kluczowe dla zrozumienia różnic w percepcji między różnymi grupami społecznymi. Taka kompleksowość i wszechstronność sprawiają, że narzędzie to stanowi cenne źródło wiedzy o polskim systemie edukacji, oferując unikalne perspektywy na temat jego mocnych i słabych stron, oraz potencjalnych kierunków rozwoju.

Zadawane były następujące pytania, które oznaczono stosownymi skrótami:

- Jak oceniasz ogólny stan systemu edukacji w Rzeczypospolitej Polskiej? (PYT1_STAN)
- Czy uważasz, że reformy polskiej polityki edukacyjnej, jakie mają miejsce po 1989 roku, są korzystne dla uczniów? (PYT2_KORZ)
- Czy uważasz, że obecnie prowadzona polityka edukacyjna jest skuteczna w przygotowywa-

policy is effective in preparing young people for life in the modern world? (PYT3_PRZYG)

- Do you think that the curricula are adequately adapted to the needs of students? (PYT4_PROGR)
- Do you think that the existing curricula prepare students for the challenges of the future? (PYT5_WYZW)
- Do you think that Polish educational policy sufficiently utilizes new technologies? (PYT6_TECH)
- Do you believe that the state of Polish education keeps up with advancing social changes? (PYT7_ZMIANY)
- Do you think that Polish schools should move away from assigning homework? (PYT8_ZADDOM)
- Do you think that Polish schools should move away from grading? (PYT9_OCEN)
- Do you think that all students have equal opportunities to access high-quality education? (PYT10_DOST)
- Do you support the introduction of gamification* into Polish schools? (PYT11_GAME)

In the study, a total of 201 individuals were included, of which 88 participants (43.78%) were women, 112 participants (55.72%) were men, and 1 participant (0.50%) identified as non-binary.

niu młodych ludzi do życia we współczesnym świecie? (PYT3_PRZYG)

- Czy uważasz, że programy nauczania są odpowiednio dostosowane do potrzeb uczniów? (PYT4_PROGR)
- Czy uważasz, że istniejące programy nauczania przygotowują uczniów do wyzwań przyszłości? (PYT5_WYZW)
- Czy uważasz, że polska polityka edukacyjna w wystarczający sposób wykorzystuje nowe technologie? (PYT6_TECH)
- Czy uważasz, że stan polskiej edukacji nadąża za postępującymi zmianami społecznymi? (PYT7_ZMIANY)
- Czy uważasz, że polskie szkoły powinny odejść od zadań domowych? (PYT8_ZADDOM)
- Czy uważasz, że polskie szkoły powinny odejść od oceniania? (PYT9_OCEN)
- Czy uważasz, że wszyscy uczniowie mają równe szanse na dostęp do wysokiej jakości edukacji? (PYT10_DOST)
- Czy popierasz wprowadzenie grywalizacji i gamifikacji* do polskich szkół? (PYT11_GAME)

W badaniu uwzględnionych zostało łącznie 201 osób, z czego 88 badanych (43,78%) stanowiły kobiety, 112 badanych (55,72%) to mężczyźni, a 1 badana (0,50%) to osoby identyfikujące się jako niebinarne.

Table 1 Reliability Analysis of Overall Score and Individual Factors (N=201)

Tabela 1 Analiza rzetelności wyniku ogólnego i w poszczególnych czynnikach (N=201)

	mean / średnia	standard deviation / odchylenie standardowe	cronbach's- α / α -Cronbacha
pyt1_stan	2.213930	0.953418	0.422770
pyt2_korz	2.000000	0.734847	0.572890
pyt3_przyg	1.477612	0.686110	0.479760
pyt4_progr	1.407960	0.502729	0.434815

	mean / średnia	standard deviation / odchylenie standardowe	cronbach's- α / α -Cronbacha
pyt5_wyzw	1.308458	0.659074	0.448416
pyt6_tech	1.577114	0.596048	0.461632
pyt7_zmiany	1.338308	0.484742	0.462974
pyt8_zaddom	1.582090	0.494447	0.656603
pyt9_ocen	1.621891	0.486126	0.633808
pyt10_dost	1.323383	0.468935	0.598423
pyt11_game	1.900498	0.300083	0.542573

Source: Own work based on research.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań.

Table 2 Characteristics of Survey Participants by Gender (N=332)

Tabela 2 Charakterystyka osób badanych ze względu na płeć (N=201)

	quantity / liczba osób	%
woman / kobieta	88	43.78
man / mężczyzna	112	55.72
other / inne	1	0.50
total / suma	201	100.00%

Source: Own work based on research.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań.

The age distribution of the participants is as follows:

- 39 people (19.40%) were aged 18 to 25 years;
- 76 people (37.81%) were aged 26 to 35 years;
- 52 people (25.87%) were aged 36 to 60 years;
- 34 people (16.92%) were aged 61 to 75 years.

Podział wiekowy badanych przedstawia się następująco:

- 39 osób (19,40%) miało od 18 do 25 lat;
- 76 osób (37,81%) miało od 26 do 35 lat;
- 52 osoby (25,87%) miało od 36 do 60 lat;
- 34 osób (16,92%) miało od 61 do 75 lat.

Table 4 Characteristics of Survey Participants by Age Group (N=201)

Tabela 4 Charakterystyka osób badanych ze względu na przynależność do grupy wiekowej (N=201)

	quantity / liczba osób	%
18-25	39	19.40%
26-35	76	37.81%
36-60	52	25.87%
61-75	34	16.92%
total / suma	201	100.00%

Source: Own work based on research.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań.

As for education, the distribution is as follows:

- 42 respondents (20.90%) declared basic education;
- 20 respondents (9.95%) declared vocational education;
- 63 respondents (31.34%) declared secondary education;
- 76 respondents (37.81%) declared higher education.

Natomiast pod względem wykształcenia następująco:

- 42 badanych (20,90%) zadeklarowało wykształcenie podstawowe;
- 20 badanych (9,95%) wykształcenie zawodowe;
- 63 badanych (31,34%) wykształcenie średnie;
- 76 badanych (37,81%) wykształcenie wyższe.

Table 5 Characteristics of Survey Participants by Education (N=201)

Tabela 5 Charakterystyka osób badanych ze względu na wykształcenie (N=201)

	quantity / liczba osób	%
basic / podstawowe	42	20.90%
vocational / zawodowe	20	9.95%
secondary / średnie	63	31.34%
higher / wyższe	76	37.81%
total / suma	201	100.00%

Source: Own work based on research.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań.

The majority of the participants, as many as 158 people (78.60%), live in cities with more than 100,000 inhabitants, 21 people (10.45%) live in towns with up to 100,000 inhabitants, and 22 people (10.95%) live in rural areas.

Większość badanych, bo aż 158 osób (78,60%), mieszka w mieście powyżej 100 tysięcy mieszkańców, 21 osób (10,45%) mieszka w miasteczku do 100 tysięcy mieszkańców, a 22 osoby (10,95%) na wsi.

Table 6 Characteristics of Survey Participants by Place of Residence (N=201)

Tabela 6 Charakterystyka osób badanych ze względu na miejsce zamieszkania (N=201)

	quantity / liczba osób	%
village / wieś	22	10.95%
small city / miasteczko	21	10.44%

	quantity / liczba osób	%
city/ miasto	158	78.60%
total / suma	201	100.00%

Source: Own work based on research.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań.

The analysis of the overall state of Polish educational policy reveals significant differences in perceptions depending on demographic factors such as gender, age, and the place of residence of the respondents. The study did not record any highly positive opinions, indicating a critical approach by participants towards the state of educational policy in Poland.

Among gender differences, it was significant that men predominantly rated the educational policy positively and neutrally, while women more often expressed negative opinions. The scarcity of positive ratings among women may indicate a more critical or demanding attitude towards educational policy, which provides inspiration for further research in this area.

The majority of positive evaluations came from individuals between 36 and 60 years old. This might suggest that older generations have a more optimistic view of Polish educational policy or recognize positive changes compared to the education they experienced in the past. Younger age groups rated Polish educational policy neutrally and negatively, which may reflect their dissatisfaction with the current education system.

The place of residence also influenced the evaluation. Positive opinions were expressed by those living in rural areas, which might suggest that their expectations of the education system are different, or that they see certain positive aspects that go unnoticed by urban residents. Conversely, residents of small towns and cities more often rated educational policy negatively, which could stem from a greater awareness of systemic problems or differences in the quality of education, class sizes, and the impact on the operation of institutions.

Analiza oceny ogólnego stanu polskiej polityki edukacyjnej ujawnia istotne różnice w percepcjach w zależności od demograficznych czynników takich jak płeć, wiek oraz miejsce zamieszkania badanych. Badanie nie odnotowało żadnych pozytywnych opinii na najwyższym poziomie, co świadczy o krytycznym podejściu uczestników do stanu polityki edukacyjnej w Polsce.

Wśród różnic płciowych znaczące było to, że w grupie oceniających politykę edukacyjną pozytywnie i neutralnie dominowali mężczyźni. Natomiast kobiety częściej wyrażały negatywne opinie. Rzadkość pozytywnych ocen wśród kobiet może świadczyć o bardziej krytycznym lub wymagającym stosunku do polityki edukacyjnej, co stanowi inspirację do dalszych badań w tym zakresie.

Najwięcej pozytywnych ocen pochodziło od osób między 36 a 60 rokiem życia. To może sugerować, że starsze pokolenia mają bardziej optymistyczne spojrzenie na polską politykę edukacyjną lub też dostrzegają w niej pozytywne zmiany w porównaniu z edukacją, jakiej doświadczyli w przeszłości. Młodsze grupy wiekowe oceniały polską politykę edukacyjną neutralnie i negatywnie, co może odzwierciedlać ich bezpośrednio doświadczenia z obecnym systemem edukacji.

Wpływ na ocenę miało też miejsce zamieszkania. Pozytywne opinie wyrażały osoby mieszkające na wsi, co może w pewien sposób sugerować, że ich oczekiwania wobec systemu edukacji są inne lub też, że dostrzegają w nim pewne pozytywne aspekty, które pozostają niezauważone przez mieszkańców miast. Z kolei mieszkańcy miasteczek i miast częściej oceniali politykę edukacyjną negatywnie, co może wynikać z większej świadomości problemów systemowych lub różnic w jakości edukacji, a także liczebności klas czy wpływu na działanie placówek.

Table 7 *Table of Frequency of Respondents Based on Their Assessment of the Overall State of Polish Educational Policy (N=201)*
 Tabela 7 *Tabela licznosci badanych dotyczaca oceny ogolnego stanu polskiej polityki edukacyjnej dokonanej przez badanych (N=201)*

	quantity / liczba	%
very positive / bardzo pozytywnie	0	0.00%
positive / pozytywnie	22	10.95%
neutral / neutralnie	51	25.37%
negative / negatywnie	76	37.81%
very negative / bardzo negatywnie	52	25.87%

Source: Own work based on research.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań.

Table 8 *Table of Frequency of Respondents Based on Their Assessment of the Overall State of Polish Educational Policy Divided by Gender (N=201)*

Tabela 8 *Tabela licznosci badanych ukazujaca ocene ogolnego stanu polskiej polityki edukacyjnej z podzialem na plec (N=201)*

	woman / kobieta		man / mężczyzna		other / inne	
	quantity / liczba	%	quantity / liczba	%	quantity / liczba	%
very positive / bardzo pozytywnie	0	0%	0	0%	0	0%
positive / pozytywnie	0	0%	22	11%	0	0%
neutral / neutralnie	20	10%	30	15%	1	0%
negative / negatywnie	36	18%	40	20%	0	0%
very negative / bardzo negatywnie	32	16%	20	10%	0	0%

Source: Own work based on research.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań.

Table 9 *Table of Frequency of Respondents Based on Their Assessment of the Overall State of Polish Educational Policy Divided by Age Groups (N=201)*

Tabela 9 *Tabela licznosci badanych w zalezności od oceny ogolnego stanu polskiej polityki edukacyjnej z podzialem na grupy wiekowe (N=201)*

	18-25		26-35		36-60		61-75	
	quantity / liczba	%	quantity / liczba	%	quantity / liczba	%	quantity / liczba	%
very positive / bardzo pozytywnie	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
positive / pozytywnie	0	0%	0	0%	22	11%	0	0%
neutral / neutralnie	21	10%	38	19%	30	15%	0	0%
negative / negatywnie	18	9%	38	19%	0	0%	20	10%
very negative / bardzo negatywnie	0	0%	0	0%	0	0%	14	7%

Source: Own work based on research.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań.

Table 10 Table of Frequency of Respondents Based on Their Assessment of the Overall State of Polish Educational Policy Divided by Place of Residence (N=201)

Tabela 10 Tabela liczebności badanych w zależności od oceny ogólnego stanu polskiej polityki edukacyjnej z podziałem na miejsce zamieszkania (N=201)

	village / wieś		small city / miasteczko		city / miasto	
	quantity / liczba	%	quantity / liczba	%	quantity / liczba	%
very positive / bardzo pozytywnie	0	0%	0	0%	0	0%
positive / pozytywnie	22	11%	0	0%	0	0%
neutral / neutralnie	0	0%	21	10%	30	15%
negative / negatywnie	0	0%	0	0%	76	38%
very negative / bardzo negatywnie	0	0%	0	0%	52	26%

Source: Own work based on research.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań.

The analysis of the assessment of the benefits of reforms conducted in Poland after 1989 reveals diverse perspectives among the respondents, also revealing interesting patterns depending on gender, age, and place of residence. The study results suggest that opinions about the benefits of these reforms are divided, which may indicate the complexity of the experienced changes and their varying impact on citizens' lives.

Positive evaluations came from women, while men dominated in groups considering the reforms unfavorable and partially favorable. This suggests a more critical or varied approach to changes in the system.

Age analysis reveals that younger age groups, i.e., individuals between 18 and 35 years old, were more inclined to perceive the reforms as beneficial, which may reflect the optimism of the younger generation or their better adaptation to changes. They were also less affected by the comprehensive changes introduced by Mirosław Handke. However, individuals between 26 and 35 years old were more critical in their assessments than the younger group. In the group of respondents aged 36 to 60 years, partial benefits of the reforms were most often pointed out. Interestingly, the oldest group of respondents also tended toward negative evaluations, which may suggest disappointment with

Analiza oceny korzyści z reform przeprowadzanych w Polsce po 1989 roku ukazuje zróżnicowane spojrzenia badanych, również ujawniając interesujące wzorce w zależności od płci, wieku, a także miejsca zamieszkania badanych. Z wyników badań można wnioskować, że opinie na temat korzyści tych reform są podzielone, co może świadczyć o złożoności doświadczanych zmian i ich różnym wpływie na życie obywateli.

Pozytywne oceny pochodziły od kobiet, natomiast mężczyźni dominowali w grupach uznających reformy za niekorzystne oraz częściowo korzystne. To zaś sugeruje bardziej krytyczne lub zróżnicowane podejście do zmian w systemie.

Analiza wiekowa ujawnia, że młodsze grupy wiekowe, a więc osoby między 18 a 35 rokiem życia, były bardziej skłonne do postrzegania reform jako korzystnych, co może odzwierciedlać optymizm młodszego pokolenia lub ich lepszą adaptację do zmian. Mniej dotknęły ich też gruntowne zmiany, jakie wprowadził Mirosław Handke. Osoby między 26 a 35 rokiem życia były jednak bardziej krytyczne w ocenach, aniżeli młodsza grupa. Natomiast w grupie badanych mających od 36 do 60 lat, najczęściej wskazywano na częściowe korzyści z reform. Ciekawym jest to, że najstarsza grupa badanych również skłaniała się ku negatywnym ocenom, co może sugerować rozczarowanie

the results of the changes or a longing for the stability of the period before the reforms.

City residents assessed the reforms as unfavorable. This may indicate that the experience of urbanization and faster socio-economic changes in cities affects the perception of reforms. Both favorable and partially favorable assessments of the reforms were evenly distributed among residents of rural areas and small towns, showing that recognizing the positive aspects of reforms may be independent of the place of residence.

wynikami zmian lub tęsknotę za stabilnością okresu przed reformami.

Mieszkańcy miast oceniali reformy jako niekorzystne. To może wskazywać na to, że doświadczenie urbanizacji i szybszych zmian społeczno-gospodarczych w miastach ma wpływ na postrzeganie reform. Zarówno korzystne, jak i częściowo korzystne oceny reform rozkładały się równomiernie między mieszkańców wsi czy miasteczek co pokazuje, że dostrzeganie pozytywnych aspektów reform może być niezależne od miejsca zamieszkania.

Table 11 *Frequency of Respondents Based on Their Assessment of the Benefits of Reforms Implemented After 1989 (N=201)*
Tabela 11 *Tabela licznosci badanych w zaleznosci od oceny korzyści reform przeprowadzanych po 1989 roku (N=201)*

	quantity / liczba	%
unfavorable / niekorzystne	54	27%
partially favorable / częściowo korzystne	93	46%
favorable / korzystne	54	27%

Source: Own work based on research.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań.

Table 12 *Frequency of Respondents Based on Their Assessment of the Benefits of Reforms Implemented After 1989 Divided by Gender (N=201)*

Tabela 12 *Tabela licznosci badanych w zaleznosci od oceny korzyści reform przeprowadzanych po 1989 roku z podziałem na płeć (N=201)*

	woman / kobieta		man / mężczyzna		other / inne	
	quantity / liczba	%	quantity / liczba	%	quantity / liczba	%
unfavorable / niekorzystne	14	7%	40	20%	0	0%
partially favorable / częściowo korzystne	20	10%	72	36%	1	0%
favorable / korzystne	54	27%	0	0%	0	0%

Source: Own work based on research.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań.

Table 13 *Frequency of Respondents Based on Their Assessment of the Benefits of Reforms Implemented After 1989 Divided by Age Groups (N=201)*

Tabela 13 *Tabela licznosci badanych w zaleznosci od oceny korzyści reform przeprowadzanych po 1989 roku z podziałem na grupy wiekowe (N=201)*

	18-25		26-35		36-60		61-75	
	quantity / liczba	%	quantity / liczba	%	quantity / liczba	%	quantity / liczba	%
unfavorable / niekorzystne	0	0%	40	20%	0	0%	14	7%
partially favorable / częściowo korzystne	21	10%	0	0%	52	26%	20	10%
favorable / korzystne	18	9%	36	18%	20	10%	0	0%

Source: Own work based on research.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań.

Table 14 Frequency of Respondents Based on Their Assessment of the Benefits of Reforms Implemented After 1989 Divided by Place of Residence (N=201)

Tabela 14 Tabela licznosci badanych w zaleznosci od oceny korzyści reform przeprowadzanych po 1989 roku z podziałem na miejsce zamieszkania (N=201)

	village / wieś		small city / miasteczko		city / miasto	
	quantity / liczba	%	quantity / liczba	%	quantity / liczba	%
unfavorable / niekorzystne	0	0%	0	0%	54	27%
partially favorable / częściowo korzystne	22	11%	21	10%	50	25%
favorable / korzystne	0	0%	0	0%	54	27%

Source: Own work based on research.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań.

The analysis of the effectiveness of preparing Polish students for life in the modern world within the context of Polish educational policy reveals deep pessimism among respondents. As many as 63% of those surveyed believe that the education system does not prepare young people for contemporary challenges, highlighting a critical approach to the state of Polish education. This indicates a need for revision and adaptation of the Polish educational system to better meet the needs and challenges of the modern world. The clear negative evaluation among the majority of respondents, regardless of their place of residence, as well as noticeable differences in perceptions based on gender and age, underline the complexity of the issues.

A portion of men considered the preparation of Polish students for life in the modern world by the education system as positive, which may indicate differences in perception between genders. Meanwhile, women, who constitute the majority among those evaluating negatively, may experience or perceive different aspects of the educational system than men. The absence of positive opinions among women and non-binary individuals suggests that further research is needed to better understand these disparities.

Positive evaluations were mostly from individuals aged 36 to 60 years, which may suggest that this age group sees more benefits from current educational methods or may not be aware of what the educational policy entails, as they are outside the system. However,

Analiza oceny skuteczności przygotowania polskich uczniów do życia we współczesnym świecie w kontekście realiów polskiej polityki edukacyjnej ukazuje głęboki pesymizm wśród respondentów. Aż 63% badanych uważa, że system edukacyjny nie przygotowuje młodych ludzi do współczesnych wyzwań, co podkreśla krytyczne podejście do stanu polskiej edukacji. Wskazuje to na potrzebę rewizji i adaptacji polskiego systemu edukacyjnego, aby lepiej odpowiadał na potrzeby i wyzwania współczesnego świata. Wyrażna negatywna ocena wśród większości respondentów, niezależnie od miejsca zamieszkania, a także zauważalne różnice w percepcjach na tle płci i wieku, podkreślają złożoność problematyki.

Część mężczyzn uznała przygotowanie polskich uczniów do życia we współczesnym świecie przez system szkolnictwa jako pozytywne, co może wskazywać na różnice w percepcji między płciami. Natomiast kobiety, stanowiące większość wśród oceniających negatywnie, mogą doświadczać lub dostrzegać inne aspekty systemu edukacyjnego niż mężczyźni. Brak pozytywnych opinii wśród kobiet oraz osoby identyfikujące się jako niebinarne sugeruje, że potrzebne są dalsze badania, by lepiej zrozumieć te dysproporcje.

pozytywne oceny pochodziły w większości pochodziły od osób w wieku od 36 do 60 lat, co może sugerować, że ta grupa wiekowa widzi więcej korzyści wynikających z obecnych metod edukacyjnych lub też nie ma świadomości tego, jak wygląda polityka edukacyjna, ponieważ znajduje się poza systemem. Nato-

in younger generations, particularly among those aged 18 to 25, there is significant skepticism. People over the age of 61 also responded very critically. This may indicate skepticism among young people and a lack of trust in the education system among older generations.

Rural residents perceive the education system as more effective in preparing students for life in the modern world than do residents of small towns and cities, which may reflect differences in expectations or educational experiences depending on the place of residence. City and town residents expressed more negative evaluations, which may result from greater exposure to the diverse educational and social challenges that life in larger agglomerations brings.

miast w młodszych pokoleniach, a szczególnie u osób w wieku od 18 do 25 lat, dominuje duży sceptycyzm. Także osoby po 61 roku życia odpowiadały bardzo krytycznie. To może wskazywać na sceptycyzm wśród młodych ludzi i brak zaufania do systemu edukacji wśród starszych pokoleń.

Mieszkańcy wsi postrzegają system edukacyjny jako bardziej skuteczny w przygotowaniu uczniów do życia we współczesnym świecie, aniżeli mieszkańcy miasteczek i miast, co może odzwierciedlać różnice w oczekiwaniach lub doświadczeniach edukacyjnych w zależności od miejsca zamieszkania. Mieszkańcy miast i miasteczek są wyrazili więcej negatywnych ocen, co może wynikać z większej ekspozycji na różnorodne wyzwania edukacyjne i społeczne, jakie niesie za sobą życie w większych aglomeracjach.

Table 15 *Frequency of Respondents Based on Their Assessment of the Effectiveness of Preparing Polish Students for Life in the Contemporary World in the Context of Polish Educational Policy (N=201)*

Tabela 15 *Tabela licznosci badanych w zaleznosci od oceny skutecznosci przygotowania polskich uczniow do zycia we wspolczesnym swiecie w realiach polskiej polityki edukacyjnej (N=201)*

	quantity / liczba	%
positive / pozytywna	22	11%
neutral / neutralna	52	26%
negative / negatywna	127	63%

Source: Own work based on research.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań.

Table 16 *Frequency of Respondents Based on Their Assessment of the Effectiveness of Preparing Polish Students for Life in the Contemporary World in the Context of Polish Educational Policy Divided by Gender (N=201)*

Tabela 16 *Tabela licznosci badanych w zaleznosci od oceny skutecznosci przygotowania polskich uczniow do zycia we wspolczesnym swiecie w realiach polskiej polityki edukacyjnej z podzialem na plec (N=201)*

	woman / kobieta		man / mężczyzna		other / inne	
	quantity / liczba	%	quantity / liczba	%	quantity / liczba	%
positive / pozytywna	0	0%	22	11%	0	0%
neutral / neutralna	32	16%	20	10%	0	0%
negative / negatywna	56	28%	70	35%	1	0%

Source: Own work based on research.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań.

Table 17 Frequency of Respondents Based on Their Assessment of the Effectiveness of Preparing Polish Students for Life in the Contemporary World in the Context of Polish Educational Policy Divided by Age Groups (N=201)

Tabela 17 Tabela liczności badanych w zależności od oceny skuteczności przygotowania polskich uczniów do życia we współczesnym świecie w realiach polskiej polityki edukacyjnej z podziałem na grupy wiekowe (N=201)

	18-25		26-35		36-60		61-75	
	quantity / liczba	%	quantity / liczba	%	quantity / liczba	%	quantity	%
positive / pozytywna	0	0%	0	0%	22	11%	0	0%
neutral / neutralna	18	9%	0	0%	0	0%	34	17%
negative / negatywna	21	10%	76	38%	30	15%	0	0%

Source: Own work based on research.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań.

Table 18 Frequency of Respondents Based on Their Assessment of the Effectiveness of Preparing Polish Students for Life in the Contemporary World in the Context of Polish Educational Policy Divided by Place of Residence (N=201)

Tabela 18 Tabela liczności badanych w zależności od oceny skuteczności przygotowania polskich uczniów do życia we współczesnym świecie w realiach polskiej polityki edukacyjnej z podziałem na miejsce zamieszkania (N=201)

	village / wieś		small city / miastecz- ko		city / miasto	
	quantity / liczba	%	quantity / liczba	%	quantity / liczba	%
neutral / neutralna	22	11%	0	0%	0	0%
neutral / neutralna	0	0%	0	0%	52	26%
negative / negatywna	0	0%	21	10%	106	53%

Source: Own work based on research.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań.

The analysis of the assessment of the adaptation of Polish educational programs to the needs of students reveals deep reservations among the respondents. The vast majority of respondents rated this adaptation negatively, indicating a widely held belief in the inadequacy of current educational programs. This sentiment is often expressed in society, including by the teaching staff themselves, aligning with observations made by researchers in this area.

The distribution of opinions based on gender shows that negative assessments prevail among both women and men, with a slightly higher prevalence among men. While a greater proportion of men, compared to women, have a positive opinion about the adaptation of teaching programs to the needs of students, it is not statistically significant. This may suggest that men and women perceive issues in Polish education similarly.

Analysis of the research results by age indicates that negative assessments are mainly concentrated

Analiza oceny dostosowania polskich programów nauczania do potrzeb uczniów ujawnia głębokie zastrzeżenia wśród badanych. Zdecydowana większość osób badanych oceniła to dostosowanie negatywnie, co wskazuje na szeroko rozpowszechnione przekonanie o nieadekwatności obecnych programów edukacyjnych. Jest to jednak przekonanie, które w społeczeństwie bywa często wyrażane, również przez samą kadrę pedagogiczną. To powoduje, że wyniki są zgodne z obserwacjami badacza w tym zakresie.

Rozkład opinii na tle płci pokazuje, że zarówno wśród kobiet, jak i mężczyzn dominują negatywne oceny, przy czym zauważalna jest niewielka przewaga wśród mężczyzn. Większa część mężczyzn, w porównaniu z kobietami, ma pozytywne zdanie na temat dostosowania programów nauczania do potrzeb uczniów, jednak nie jest to statystycznie istotne. To może sugerować, że mężczyźni i kobiety w podobny sposób dostrzegają problemy w polskiej edukacji.

among individuals aged 26 to 35, which may reflect their recent experiences with the education system or their current involvement in the education of their own children. Interestingly, there are essentially no fully positive assessments among the youngest and oldest age groups.

The only positive assessment of the adaptation of teaching programs to the needs of students comes from a resident of rural areas, suggesting perceptual differences depending on the respondent's living environment. Among the negative assessments, residents of large cities clearly dominate, suggesting that difficulties in adapting teaching programs are more pronounced in larger urban areas.

Analiza wyników badań pod kątem wieku pokazuje, że negatywne oceny koncentrują się głównie wśród osób w wieku od 26 do 35 lat, co może odzwierciedlać ich niedawne doświadczenia z systemem edukacji lub obecne zaangażowanie w edukację dzieci, które sami posiadają. Interesujące jest też, że wśród najmłodszych i najstarszych grup wiekowych w zasadzie nie ma w pełni pozytywnych ocen.

Jedyna pozytywna ocena dostosowania programów nauczania do potrzeb uczniów pochodzi od mieszkańca wsi, co może wskazywać na różnice percepcyjne zależne od środowiska zamieszkania tego badanego. Wśród negatywnych ocen wyraźnie dominują mieszkańcy dużych miast, co może sugerować, że trudności z dostosowaniem programów nauczania są bardziej odczuwalne w większych aglomeracjach.

Table 19 Table of frequencies of respondents based on the assessment of the adaptation of Polish teaching programs to the needs of students (N=201)

Tabela 19 Tabela licznosci badanych w zaleznosci od oceny dostosowania polskich programow nauczania do potrzeb uczniow (N=201)

	quantity / liczba	%
positive / pozytywna	1	0%
neutral / neutralna	80	40%
negative / negatywna	120	60%

Source: Own work based on research.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań.

Table 20 Table of frequencies of respondents based on the assessment of the adaptation of Polish teaching programs to the needs of students Divided by Gender (N=201)

Tabela 20 Tabela licznosci badanych w zaleznosci od oceny dostosowania polskich programow nauczania do potrzeb uczniow z podzialem na plec (N=201)

	woman / kobieta		man / mężczyzna		other / inne	
	quantity / liczba	%	quantity / liczba	%	quantity / liczba	%
positive / pozytywna	0	0%	1	0%	0	0%
neutral / neutralna	38	19%	41	20%	1	0%
negative / negatywna	50	25%	70	35%	0	0%

Source: Own work based on research.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań.

Table 21 Table of frequencies of respondents based on the assessment of the adaptation of Polish teaching programs to the needs of students Divided by Age Groups (N=201)

Tabela 21 Tabela liczności badanych w zależności od oceny dostosowania polskich programów nauczania do potrzeb uczniów z podziałem na grupy wiekowe (N=201)

	18-25		26-35		36-60		61-75	
	quantity / liczba	%	quantity / liczba	%	quantity / liczba	%	quantity / liczba	%
positive / pozytywna	0	0%	0	0%	1	0%	0	0%
neutral / neutralna	39	20%	0	0%	21	10%	20	10%
negative / negatywna	0	0%	76	38%	30	15%	14	7%

Source: Own work based on research.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań.

Table 22 Table of frequencies of respondents based on the assessment of the adaptation of Polish teaching programs to the needs of students Divided by Place of Residence (N=201)

Tabela 22 Tabela liczności badanych w zależności od oceny dostosowania polskich programów nauczania do potrzeb uczniów z podziałem na miejsce zamieszkania (N=201)

	village / wieś		small city / miasteczko		city / miasto	
	quantity / liczba	%	quantity / liczba	%	quantity / liczba	%
positive / pozytywna	1	0%	0	0%	0	0%
neutral / neutralna	21	10%	21	10%	38	20%
negative / negatywna	0	0%	0	0%	120	60%

Source: Own work based on research.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań.

The analysis of the adaptation of Polish curricula to future challenges shows that among the respondents, a negative evaluation also dominates in this area. Such results indicate a widespread opinion that the current education system is unable to adequately prepare young people for upcoming challenges.

Both women and men overwhelmingly assessed the adaptation of curricula to the future negatively, with a higher percentage of negative evaluations among men than women. Only one man rated the curricula positively, suggesting a general critical stance towards educational policy, regardless of gender.

Age-based analysis reveals that both the youngest and oldest age groups do not regard the adaptation of Polish curricula to future challenges positively, which may indicate a common belief in the ineffectiveness of current teaching methods in preparing students for the future. A sporadically positive evaluation can be found from someone aged between 36 and 60 years,

Analiza oceny dostosowania polskich programów nauczania do wyzwań przyszłości przed uczniami pokazuje, że w tym zakresie wśród osób badanych również dominuje negatywna ocena. Takie wyniki wskazują na powszechną opinię, że obecny system edukacji nie jest w stanie odpowiednio przygotować młodzieży do nadchodzących wyzwań.

Zarówno kobiety, jak i mężczyźni w znaczącej większości ocenili dostosowanie programów nauczania do przyszłości negatywnie, z wyższym odsetkiem negatywnych ocen wśród mężczyzn, aniżeli wśród kobiet. Jedynie jeden mężczyzna ocenił programy nauczania pozytywnie, co sugeruje generalną krytyczną postawę wobec polityki edukacyjnej, niezależnie od płci.

Analiza pod kątem wieku pokazuje, że najmłodsze i najstarsze grupy wiekowe nie darzą dostosowania polskich programów nauczania do wyzwań przyszłości pozytywną oceną, co może świadczyć o powszechnym przekonaniu o nieskuteczności obecnych metod

indicating a glimpse of optimism in this group.

The only fully positive evaluation regarding the adaptation of curricula to future challenges came from a rural resident. Residents of small towns and cities mostly rated the education system negatively, with an exceptionally high percentage of negative evaluations in cities, which may reflect higher expectations or a better understanding of future challenges by residents of larger urban areas.

nauczania w przygotowaniu uczniów do przyszłości. Szczątkowo pozytywną ocenę spotkać można od osoby znajdującej się w wieku od 36 do 60 lat, co wskazuje na przejaw optymizmu w tej grupie.

Jedyna w pełni pozytywna ocena dotycząca dostosowania programów nauczania do przyszłości pochodziła od mieszkańca wsi. Mieszkańcy miasteczek i miast ocenili system edukacji przeważnie negatywnie, z wyjątkowo wysokim odsetkiem negatywnych ocen w miastach co może odzwierciedlać wyższe oczekiwania lub lepsze zrozumienie wyzwań przyszłości przez mieszkańców większych aglomeracji.

Table 23 Table of frequencies of respondents based on the assessment of the adaptation of Polish teaching programs to the challenges facing students in the future (N=201)

Tabela 23 Tabela licznosci badanych w zaleznosci od oceny dostosowania polskich programow nauczania do wyzwań stojących w przyszłości przed uczniami (N=201)

	quantity / liczba	%
positive / pozytywna	22	11%
neutral / neutralna	18	9%
negative / negatywna	161	80%

Source: Own work based on research.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań.

Table 24 Table of frequencies of respondents based on the assessment of the adaptation of Polish teaching programs to the challenges facing students in the future Divided by Gender (N=201)

Tabela 24 Tabela licznosci badanych w zaleznosci od oceny dostosowania polskich programow nauczania do wyzwań stojących w przyszłości przed uczniami z podziałem na płeć (N=201)

	woman / kobieta		man / mężczyzna		other / inne	
	quantity / liczba	%	quantity / liczba	%	quantity / liczba	%
positive / pozytywna	0	0%	1	0%	0	0%
neutral / neutralna	38	20%	41	20%	1	0%
negative / negatywna	50	25%	70	35%	0	0%

Source: Own work based on research.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań.

Table 25 Table of frequencies of respondents based on the assessment of the adaptation of Polish teaching programs to the challenges facing students in the future Divided by Age Groups (N=201)

Tabela 25 Tabela licznosci badanych w zaleznosci od oceny dostosowania polskich programow nauczania do wyzwań stojących w przyszłości przed uczniami z podziałem na grupy wiekowe (N=201)

	18-25		26-35		36-60		61-75	
	quantity / liczba	%	quantity / liczba	%	quantity / liczba	%	quantity / liczba	%
positive / pozytywna	0	0%	0	0%	1	0%	0	0%
neutral / neutralna	39	20%	0	0%	21	10%	20	10%
negative / negatywna	0	0%	76	38%	30	15%	14	7%

Source: Own work based on research.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań.

Table 26 Table of frequencies of respondents based on the assessment of the adaptation of Polish teaching programs to the challenges facing students in the future Divided by Place of Residence (N=201)

Tabela 26 Tabela licznosci badanych w zaleznosci od oceny dostosowania polskich programow nauczania do wyzwań stojących w przyszłości przed uczniami z podziałem na miejsce zamieszkania (N=201)

	village / wieś		small city / miasteczko		city / miasto	
	quantity / liczba	%	quantity / liczba	%	quantity / liczba	%
positive / pozytywna	1	0%	0	0%	0	0%
neutral / neutralna	21	10%	21	10%	38	20%
negative / negatywna	0	0%	0	0%	120	60%

Source: Own work based on research.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań.

The analysis of the assessment of the use of new technologies in Polish educational policy shows that opinions on this aspect are more divided, although with a predominance of negative assessments. This indicates that a significant portion of respondents believe that new technologies are not sufficiently effectively integrated into the education system, or their utilization does not yield the expected results.

Gender-wise, noticeable differences are observed. Most positive assessments come from men, who still mostly rated this aspect negatively, while women tend to lean towards NEUTRAL or negative assessments. This distribution may suggest that men are more inclined to perceive the benefits of integrating new technologies in education, whereas women may have a more varied or critical approach to this issue.

Age-wise analysis indicates that positive assessments mainly concentrate in the group aged 36 to 60, suggesting that middle-aged individuals perceive the potential of new technologies in education. Younger age groups, despite being native users of technology, mainly expressed NEUTRAL and negative opinions, indicating disappointment in how technologies are utilized in education.

Village residents expressed the most negative opinions, reflecting higher expectations or greater awareness of the limitations of current technology utilization in education in larger urban areas. On the other hand, rural and small-town residents less frequently expressed negative assessments, indicating less experience with modern technologies in an educational context or different expectations regarding these technologies.

Analiza oceny wykorzystania nowych technologii w polskiej polityce edukacyjnej pokazuje, że opinie są w tym aspekcie bardziej podzielone, choć ponownie z przewagą negatywnych ocen. To pozwala stwierdzić, że znacząca część respondentów uważa, iż nowe technologie nie są wystarczająco efektywnie włączane do systemu edukacji lub ich wykorzystanie nie przynosi oczekiwanych rezultatów.

W podziale na płeć zauważalne są wyraźne różnice. Większość pozytywnych ocen pochodzi bowiem od mężczyzn, którzy i tak w większości ocenili ten aspekt negatywnie, a kobiety skłaniają się głównie ku neutralnym ocenom, jak również ku ocenom negatywnym. Ten rozkład może sugerować, że mężczyźni są bardziej skłonni dostrzegać korzyści płynące z integracji nowych technologii w edukacji, podczas gdy kobiety mogą mieć bardziej zróżnicowane lub krytyczne podejście do tego zagadnienia.

Analiza pod kątem wieku pokazuje, że pozytywne oceny koncentrują się głównie w grupie badanych od 36 do 60 roku życia, co może z kolei sugerować, że osoby w średnim wieku dostrzegają potencjał nowych technologii w edukacji. Młodsze grupy wiekowe, mimo że są rodowitymi użytkownikami technologii, wyraziły głównie neutralne i negatywne opinie, co może wskazywać na rozczarowanie sposobem, w jaki technologie są wykorzystywane w edukacji.

Mieszkańcy miast wyrażali najwięcej negatywnych opinii, co może odzwierciedlać wyższe oczekiwania lub większą świadomość ograniczeń obecnego wykorzystania technologii w edukacji w większych aglomeracjach. Z kolei mieszkańcy wsi i miasteczek rzadziej wyrażali negatywne oceny, co może wskazywać

na mniejsze doświadczenie z nowoczesnymi technologiami w kontekście edukacyjnym lub inne oczekiwania wobec tychże technologii.

Table 27 Table of Frequency of Respondents Based on Their Assessment of the Use of New Technologies in Polish Educational Policy (N=201)

Tabela 27 Tabela licznosci badanych w zaleznosci od oceny wykorzystania nowych technologii w polskiej polityce edukacyjnej (N=201)

	quantity / liczba	%
positive / pozytywna	11	5%
neutral / neutralna	94	47%
negative / negatywna	96	48%

Source: Own work based on research.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań.

Table 28 Table of Frequency of Respondents Based on Their Assessment of the Use of New Technologies in Polish Educational Policy Divided by Gender (N=201)

Tabela 28 Tabela licznosci badanych w zaleznosci od oceny wykorzystania nowych technologii w polskiej polityce edukacyjnej z podzialem na plec (N=201)

	woman / kobieta		man / mężczyzna		other / inne	
	quantity / liczba	%	quantity / liczba	%	quantity / liczba	%
positive / pozytywna	1	0%	10	5%	0	0%
neutral / neutralna	51	26%	42	21%	1	0%
negative / negatywna	36	18%	60	30%	0	0%

Source: Own work based on research.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań.

Table 29 Table of Frequency of Respondents Based on Their Assessment of the Use of New Technologies in Polish Educational Policy Divided by Age Groups (N=201)

Tabela 29 Tabela licznosci badanych w zaleznosci od oceny wykorzystania nowych technologii w polskiej polityce edukacyjnej z podzialem na grupy wiekowe (N=201)

	18-25		26-35		36-60		61-75	
	quantity / liczba	%	quantity / liczba	%	quantity / liczba	%	quantity / liczba	%
positive / pozytywna	1	0%	0	0%	10	5%	0	0%
neutral / neutralna	20	10%	18	9%	22	11%	34	17%
negative / negatywna	18	9%	58	29%	20	10%	0	0%

Source: Own work based on research.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań.

Table 30 Table of Frequency of Respondents Based on Their Assessment of the Use of New Technologies in Polish Educational Policy Divided by Place of Residence (N=201)

Tabela 30 Tabela liczności badanych w zależności od oceny wykorzystania nowych technologii w polskiej polityce edukacyjnej z podziałem na miejsce zamieszkania (N=201)

	village / wieś		small city / miasteczko		city / miasto	
	quantity / liczba	%	quantity / liczba	%	quantity / liczba	%
positive / pozytywna	0	0%	1	0%	10	5%
neutral / neutralna	22	11%	20	10%	52	26%
negative / negatywna	0	0%	0	0%	96	48%

Source: Own work based on research.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań.

Analysis of the assessment of Polish educational policy keeping pace with social changes reveals clear criticism from respondents. The vast majority of participants evaluated that Polish educational policy is not keeping pace with social changes. This indicates significant challenges for successive governments in adapting Polish educational policy to the rapidly changing world.

Gender breakdown shows that negative assessments prevail among both women and men, albeit with slightly more negative opinions among men. Additionally, the only positive assessment comes from a man, indicating very limited optimism among respondents regarding the phenomenon under study.

Age-based analysis sheds light on the varied perceptions of the issue depending on respondents' age. Participants aged 26 to 35 exhibit the greatest pessimism regarding the phenomenon under study. This may reflect their direct experiences with the difficulties that the educational system has faced or is facing in the context of current social changes.

Rural residents express the most negative opinions in this regard, suggesting that the challenges associated with the rapid pace of social and technological changes are more visible in larger cities, where Polish educational policy seems to lag behind. Residents of rural areas and small towns showed more balanced opinions, with a greater tendency toward neutral assessments.

Analiza oceny podążania przez polską politykę edukacyjną za zmianami społecznymi ukazuje wyraźną krytykę ze strony respondentów. Ogromna większość badanych oceniła, że polska polityka edukacyjna nie nadąża za zmianami społecznymi. To wskazuje na istotne wyzwania kolejnych rządów w zakresie dostosowania polskiej polityki edukacyjnej do szybko zmieniającego się świata.

Podział według płci pokazuje, że negatywne oceny dominują zarówno wśród kobiet, jak i mężczyzn, jednak z nieco większym udziałem negatywnych opinii wśród mężczyzn. Także jedyna pozytywna ocena pochodzi od mężczyzny, co może świadczyć o bardzo ograniczonym optymizmie wśród badanych w zakresie badanego zjawiska.

Analiza pod kątem wieku rzuca światło na zróżnicowane postrzeganie problemu w zależności od wieku respondentów. Badani znajdujący się w grupie od 26 do 35 roku życia wykazują największy pesymizm co do badanego zjawiska. To może odzwierciedlać ich bezpośrednie doświadczenia z trudnościami, jakich doznawał czy doznaje system edukacyjny w kontekście bieżących zmian społecznych.

Mieszkańcy miast wyrażają najwięcej negatywnych opinii w tym zakresie, co może wskazywać na to, że w większych aglomeracjach bardziej widoczne są wyzwania związane z szybkością zmian społecznych i technologicznych, przed którymi polska polityka edukacyjna zdaje się nie nadążać. Mieszkańcy wsi i miasteczek wykazywali bardziej zrównoważone opinie, także z większą skłonnością do neutralnych ocen.

Table 31 Table of Frequency of Respondents Based on Their Assessment of Polish Educational Policy Keeping Pace with Social Changes (N=201)

Tabela 31 Tabela licznosci badanych w zaleznosci od oceny podqzania przez polskq politykq edukacyjnq za zmianami społecznymi (N=201)

	quantity / liczba	%
positive / pozytywna	1	0%
neutral / neutralna	66	33%
negative / negatywna	134	67%

Source: Own work based on research.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań.

Table 32 Table of Frequency of Respondents Based on Their Assessment of Polish Educational Policy Keeping Pace with Social Changes Divided by Gender (N=201)

Tabela 32 Tabela licznosci badanych w zaleznosci od oceny podqzania przez polskq politykq edukacyjnq za zmianami społecznymi z podzialem na płeć (N=201)

	woman / kobieta		man / mężczyzna		other / inne	
	quantity / liczba	%	quantity / liczba	%	quantity / liczba	%
positive / pozytywna	0	0%	1	0%	0	0%
neutral / neutralna	34	17%	31	15%	1	0%
negative / negatywna	54	28%	80	40%	0	0%

Source: Own work based on research.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań.

Table 33 Table of Frequency of Respondents Based on Their Assessment of Polish Educational Policy Keeping Pace with Social Changes Divided by Age Groups (N=201)

Tabela 33 Tabela licznosci badanych w zaleznosci od oceny podqzania przez polskq politykq edukacyjnq za zmianami społecznymi z podzialem na grupy wiekowe (N=201)

	18-25		26-35		36-60		61-75	
	quantity / liczba	%	quantity / liczba	%	quantity / liczba	%	quantity / liczba	%
positive / pozytywna	0	0%	0	0%	1	0%	0	0%
neutral / neutralna	21	10%	0	0%	31	15%	14	7%
negative / negatywna	18	9%	76	39%	20	10%	20	10%

Source: Own work based on research.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań.

Table 34 Table of Frequency of Respondents Based on Their Assessment of Polish Educational Policy Keeping Pace with Social Changes Divided by Place of Residence (N=201)

Tabela 34 Tabela licznosci badanych w zaleznosci od oceny podqzania przez polskq politykq edukacyjnq za zmianami społecznymi z podzialem na miejsce zamieszkania (N=201)

	village / wieś		small city / miasteczko		city / miasto	
	quantity / liczba	%	quantity / liczba	%	quantity / liczba	%
positive / pozytywna	0	0%	0	0%	1	0%
neutral / neutralna	22	11%	21	10%	23	11%
negative / negatywna	0	0%	0	0%	134	68%

Source: Own work based on research.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań.

The analysis of the assessment regarding the idea of eliminating homework in the Polish education system indicates a prevailing opinion among respondents in favor of limiting or completely eliminating homework. This majority may suggest a belief in the need for changes in the approach to teaching and learning, emphasizing the necessity of seeking alternative methods of education.

When divided by gender, it is evident that both women and men overwhelmingly support the discontinuation of homework, although the percentage is slightly higher among men. This difference may reflect varying educational experiences and expectations between genders, as well as potential differences in the perception of the role and effectiveness of homework in the teaching process.

However, there are clear differences in opinion among age groups. Among proponents of abandoning homework, the group between 26 and 35 years old clearly dominates, suggesting that these individuals, perhaps as parents of younger children or recalling their own school experiences, recognize the negative aspects of homework burden. On the other hand, the older age group, where some respondents advocate for keeping homework, may have a more traditional approach to education.

Urban residents are significantly more inclined to support the elimination of homework, which may reflect greater awareness of modern educational methods or higher domestic workload in urban areas. Among rural residents, the prevailing view is that homework should remain. This may suggest different educational experiences in various environments.

Analiza oceny pomysłu odejścia od zadań domowych w polskim szkolnictwie wskazuje na dominującą opinię respondentów opowiadających się za ich ograniczeniem lub całkowitym odejściem. Ta większość może sugerować przekonanie o konieczności zmian w podejściu do nauczania i uczenia się, podkreślając potrzebę poszukiwania alternatywnych metod kształcenia.

Podział według płci pokazuje, że zarówno kobiety, jak i mężczyźni w znaczącej większości popierają odejście od zadań domowych, choć odsetek ten jest nieco wyższy wśród mężczyzn. Ta różnica może odzwierciedlać różne doświadczenia i oczekiwania edukacyjne między płciami, a także potencjalne różnice w percepcji roli i skuteczności zadań domowych w procesie nauczania.

Istnieją jednak wyraźne różnice w opinii między grupami wiekowymi. Wśród zwolenników rezygnacji z zadań domowych wyraźnie dominuje grupa badanych między 26 a 35 rokiem życia, co może sugerować, że osoby te, być może będąc rodzicami młodszych dzieci lub pamiętając własne doświadczenia szkolne, dostrzegają negatywne aspekty obciążenia domowymi zadaniami. Z kolei starsza, w której część respondentów opowiada się za pozostawieniem zadań domowych, może mieć bardziej tradycyjne podejście do edukacji.

Mieszkańcy miast są zdecydowanie bardziej skłonni popierać odejście od zadań domowych, co może odzwierciedlać większą świadomość nowoczesnych metod edukacyjnych lub większe obciążenie pracą domową w aglomeracjach miejskich. Wśród mieszkańców wsi dominuje pogląd, jakoby zadania domowe powinny pozostać. To może sugerować inne doświadczenia edukacyjne w różnych środowiskach.

Table 35 *Table of Frequency of Respondents Based on Their Assessment of the Existence of Homework in the Polish Education System (N=201)*

Tabela 35 *Tabela licznosci badanych w zaleznosci od oceny istnienia zadan domowych w polskim szkolnictwie (N=201)*

	quantity / liczba	%
keep / pozostawić	84	42%
abandon / odejść	117	58%

Source: Own work based on research.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań.

Table 36 Table of Frequency of Respondents Based on Their Assessment of the Existence of Homework in the Polish Education System Divided by Gender (N=201)

Tabela 36 Tabela liczności badanych w zależności od oceny istnienia zadań domowych w polskim szkolnictwie z podziałem na płeć (N=201)

	woman / kobieta		man / mężczyzna		other / inne	
	quantity / liczba	%	quantity / liczba	%	quantity / liczba	%
keep / pozostawić	32	16%	52	26%	0	0%
abandon / odejść	56	28%	60	30%	1	0%

Source: Own work based on research.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań.

Table 37 Table of Frequency of Respondents Based on Their Assessment of the Existence of Homework in the Polish Education System Divided by Age Groups (N=201)

Tabela 37 Tabela liczności badanych w zależności od oceny istnienia zadań domowych w polskim szkolnictwie z podziałem na grupy wiekowe (N=201)

	18-25		26-35		36-60		61-75	
	quantity / liczba	%	quantity / liczba	%	quantity / liczba	%	quantity / liczba	%
keep / pozostawić	18	9%	0	0%	52	26%	14	7%
abandon / odejść	21	10%	76	38%	0	0%	20	10%

Source: Own work based on research.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań.

Table 38 Table of Frequency of Respondents Based on Their Assessment of the Existence of Homework in the Polish Education System Divided by Place of Residence (N=201)

Tabela 38 Tabela liczności badanych w zależności od oceny istnienia zadań domowych w polskim szkolnictwie z podziałem na miejsce zamieszkania (N=201)

	village / wieś		small city / miasteczko		city / miasto	
	quantity / liczba	%	quantity / liczba	%	quantity / liczba	%
keep / pozostawić	22	11%	0	0%	62	31%
abandon / odejść	0	0%	21	10%	96	48%

Source: Own work based on research.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań.

Analysing the assessment of the possibility of abolishing grading in Polish schools reveals a clear tendency among respondents in favor of abandoning this system. This indicates a growing belief in the need to explore alternative methods of assessing students' progress that may better cater to individual development needs and motivation for learning.

Gender division shows significant differences in opinions. Men are more likely to support maintaining the grading system, while the majority of women favor

Analiza oceny możliwości zniesienia oceniania w polskich szkołach ujawnia wyraźną tendencję wśród respondentów opowiadających się za rezygnacją z tego systemu. Wskazuje to na rosnące przekonanie o potrzebie poszukiwania alternatywnych metod oceny postępów uczniów, które mogą lepiej odpowiadać na potrzeby indywidualnego rozwoju i motywacji do nauki.

Podział według płci pokazuje znaczące różnice w opiniach. Mężczyźni częściej opowiadają się za za-

moving away from traditional grading. This difference may reflect diverse educational experiences or different approaches to the issues of motivation and educational achievement assessment.

Among age groups, the strongest support for moving away from the grading system came from respondents aged 26 to 35, suggesting that these individuals, perhaps as parents of younger children or recalling their own educational process, critically assess the impact of grades on students' development and well-being. On the other hand, older age groups, which more often advocated for maintaining the grading system, may be more attached to traditional educational methods.

Analysis of responses based on respondents' places of residence reveals that residents of cities are the strongest supporters of moving away from the grading system, which may indicate greater exposure to modern educational approaches or a greater awareness of the negative aspects of grading. Rural residents, although to a lesser extent, showed support for maintaining the grading system while not expressing clear support for moving away from it.

chowaniem systemu oceniania, podczas gdy większość kobiet popiera odejście od tradycyjnego oceniania. Ta różnica może odzwierciedlać odmienne doświadczenia edukacyjne lub różne podejścia do kwestii motywacji i oceny osiągnięć edukacyjnych.

Wśród grup wiekowych największe poparcie dla odejścia od systemu oceniania wyraziła grupa badanych w wieku od 26 do 35 lat, co może sugerować, że osoby te, być może będąc rodzicami młodszych dzieci lub wspominając własny proces edukacji, krytycznie oceniają wpływ ocen na rozwój i samopoczucie uczniów. Z kolei starsze grupy wiekowe, które częściej opowiadały się za pozostawieniem systemu oceniania, mogą być bardziej przywiązane do tradycyjnych metod edukacji.

Analiza odpowiedzi osób badanych w zależności od miejsca zamieszkania ukazuje, że w największym stopniu to mieszkańcy miast popierają odejście od systemu oceniania, co może świadczyć o większej ekspozycji na nowoczesne podejścia edukacyjne lub większej świadomości negatywnych aspektów oceniania. Mieszkańcy wsi, choć w małym stopniu, wykazali poparcie dla zachowania systemu ocen, nie wyrażając jednocześnie wyraźnego poparcia dla odejścia od niego.

Table 39 Table of respondent counts depending on the assessment of the existence of grading in the Polish education system (N=201)

Tabela 39 Tabela licznosci badanych w zaleznosci od oceny istnienia oceniania w polskim szkolnictwie (N=201)

	quantity / liczba	%
keep / pozostawić	76	38%
abandon / odejść	125	62%

Source: Own work based on research.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań.

Table 40 Table of respondent counts depending on the assessment of the existence of grading in the Polish education system Divided by Gender (N=201)

Tabela 40 Tabela licznosci badanych w zaleznosci od oceny istnienia oceniania w polskim szkolnictwie z podziałem na płeć (N=201)

	woman		man		other	
	quantity / liczba	%	quantity / liczba	%	quantity / liczba	%
keep / pozostawić	14	7%	62	31%	0	0%
abandon / odejść	74	37%	50	25%	1	0%

Source: Own work based on research.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań.

Table 41 Table of respondent counts depending on the assessment of the existence of grading in the Polish education system Divided by Age Groups (N=201)

Tabela 41 Tabela licznosci badanych w zaleznosci od oceny istnienia oceniania w polskim szkolnictwie z podzialem na grupy wiekowe (N=201)

	18-25		26-35		36-60		61-75	
	quantity / liczba	%	quantity / liczba	%	quantity / liczba	%	quantity / liczba	%
keep / pozostawić	0	0%	0	0%	42	21%	34	17%
abandon / odejść	39	19%	76	38%	10	5%	0	0%

Source: Own work based on research.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań.

Table 42 Table of respondent counts depending on the assessment of the existence of grading in the Polish education system Divided by Place of Residence (N=201)

Tabela 42 Tabela licznosci badanych w zaleznosci od oceny istnienia oceniania w polskim szkolnictwie z podzialem na miejsce zamieszkania (N=201)

	village / wieś		small city / miasteczko		city / miasto	
	quantity / liczba	%	quantity / liczba	%	quantity / liczba	%
keep / pozostawić	22	11%	0	0%	54	27%
abandon / odejść	0	0%	21	10%	104	52%

Source: Own work based on research.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań.

The analysis of the assessment of equal access to high-quality education among Polish students indicates a clear belief among the majority of respondents that such equal access does not exist. This opinion may reflect a perception of inequality and barriers in the education system that affect the educational opportunities of children and youth.

In terms of gender, a higher percentage of men than women believe that equal access to education does not exist, suggesting differences in the perception of educational inequality between genders. Although women also largely agree with this opinion, men seem to be more convinced of its validity.

The greatest pessimism regarding equal access to education is found in the age group of respondents aged 26 to 35, which may stem from direct experiences related to their own education or that of their children. Interestingly, in the youngest age group, a higher percentage of respondents believe that equal access to education exists, which may reflect a more optimistic attitude among younger individuals or less experience with inequality.

Analiza oceny równego dostępu do wysokiej jakości edukacji wśród polskich uczniów wskazuje na wyraźne przekonanie większości respondentów, że taki równy dostęp nie istnieje. Ta opinia może odzwierciedlać percepcję nierówności i barier w systemie edukacyjnym, które wpływają na możliwości edukacyjne dzieci i młodzieży.

W podziale według płci, większy procent mężczyzn niż kobiet uważa, że równy dostęp do edukacji nie istnieje, co może sugerować różnice w percepcji nierówności w edukacji między płciami. Choć kobiety również w znacznej mierze zgadzają się z tą opinią, to mężczyźni wydają się być bardziej przekonani o jej słuszności.

Największy pesymizm w kwestii równego dostępu do edukacji występuje w grupie wiekowej badanych mających od 26 do 35 lat, co może wynikać z bezpośrednich doświadczeń związanych z edukacją własną lub ich dzieci. Interesujące jest, że w najmłodszej grupie wiekowej większy procent respondentów uważa, że równy dostęp do edukacji istnieje, co może odzwierciedlać bardziej optymistyczne nastawie-

The division of respondents according to their place of residence shows a significant difference between urban and rural communities. As much as 57% of urban residents believe that equal access to education does not exist, indicating greater awareness of educational issues in larger urban areas. Conversely, in small towns and rural areas, such a response is less common, which may be due to differences in the availability of educational resources and local experiences.

nie młodszych osób lub mniejsze doświadczenie nierówności.

Podział osób badanych według miejsca zamieszkania pokazuje znaczącą różnicę między mieszkańcami miast a wiejskich społeczności. Aż 57% mieszkańców miast uważa, że równy dostęp do edukacji nie istnieje, co może świadczyć o większej świadomości problemów edukacyjnych w większych aglomeracjach. Z kolei w miasteczkach i na wsi taka odpowiedź jest mniej powszechna, co może wynikać z różnic w dostępności zasobów edukacyjnych i lokalnych doświadczeń.

Table 43 Table of the number of respondents according to the assessment of equal access to high-quality education among Polish students (N=201)

Tabela 43 Tabela licznosci badanych w zaleznosci od oceny rownego dostepu do wysokiej jakosci edukacji wsród polskich uczniow (N=201)

	quantity / liczba	%
no / nie ma	135	68%
yes / jest	65	32%

Source: Own work based on research.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań.

Table 44 Table of the number of respondents according to the assessment of equal access to high-quality education among Polish students Divided by Gender (N=201)

Tabela 44 Tabela licznosci badanych w zaleznosci od oceny rownego dostepu do wysokiej jakosci edukacji wsród polskich uczniow z podzialem na plec (N=201)

	woman/ kobieta		man / mężczyzna		other / inne	
	quantity / liczba	%	quantity / liczba	%	quantity / liczba	%
no / nie ma	54	27%	82	40%	0	0%
yes / jest	34	18%	30	15%	1	0%

Source: Own work based on research.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań.

Table 45 Table of the number of respondents according to the assessment of equal access to high-quality education among Polish students Divided by Age Groups (N=201)

Tabela 45 Tabela licznosci badanych w zaleznosci od oceny rownego dostepu do wysokiej jakosci edukacji wsród polskich uczniow z podzialem na grupy wiekowe (N=201)

	18-25		26-35		36-60		61-75	
	quantity / liczba	%	quantity / liczba	%	quantity / liczba	%	quantity / liczba	%
no / nie ma	18	9%	56	28%	42	21%	20	10%
yes / jest	21	10%	20	10%	10	5%	14	7%

Source: Own work based on research.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań.

Table 46 Table of the number of respondents according to the assessment of equal access to high-quality education among Polish students Divided by Place of Residence (N=201)

Tabela 46 Tabela liczności badanych w zależności od oceny równego dostępu do wysokiej jakości edukacji wśród polskich uczniów z podziałem na miejsce zamieszkania (N=201)

	village / wieś		small city / miasteczko		city miasto	
	quantity / liczba	%	quantity / liczba	%	quantity / liczba	%
no / nie ma	22	11%	0	0%	114	57%
yes / jest	0	0%	21	10%	44	22%

Source: Own work based on research.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań.

The analysis of the willingness to introduce gamification and game-based learning into Polish educational policy indicates a very positive reception of this concept by the surveyed individuals, with an overwhelming majority advocating for its implementation. It is worth noting that the survey included explanations of these two concepts, ensuring understanding of the question by the respondents. Such high level of support may reflect the belief in the potential of these methods to increase student engagement and improve the effectiveness of the educational process.

Gender breakdown reveals that both women and men strongly support the introduction of gamification and game-based learning into Polish education. The only opposition to the implementation of such methods comes solely from a small percentage of men, suggesting some differences in perception of modern teaching methods between genders, but overall both groups strongly endorse the idea of gamification.

Age analysis shows unanimous acceptance of introducing gamification and game-based learning in all age groups, although there were a few voices of opposition in the group aged 26 to 35. This may suggest that individuals in this age range, potentially being parents of younger children, may have some concerns about the introduction of these methods, but still the majority in this age group are in favor of their implementation.

Residential area breakdown demonstrates that urban residents are the most enthusiastic about the introduction of gamification and game-based learning, while residents of small towns and rural areas also

Analiza oceny chęci wprowadzenia gamifikacji i grywalizacji do polskiej polityki edukacyjnej wskazuje na bardzo pozytywne przyjęcie tej koncepcji przez osoby badane, wraz z ogromną większością opowiadającą się za jej wdrożeniem. Należy też zaznaczyć, że w ankiecie znajdowało się wyjaśnienie tych dwóch pojęć, co dawało pewność zrozumienia przez nich pytania. Tak wysoki poziom poparcia może odzwierciedlać przekonanie o potencjale tych metod w zwiększaniu zaangażowania uczniów i poprawie efektywności procesu edukacyjnego.

Podział według płci ujawnia, że zarówno kobiety, jak i mężczyźni, są zdecydowanie na tak dla wprowadzenia gamifikacji i grywalizacji do polskiej edukacji. Cała opozycja do wprowadzenia takich metod pochodzi wyłącznie od małej części mężczyzn, co może sugerować pewne różnice w postrzeganiu nowoczesnych metod nauczania między płciami, ale generalnie obie grupy mocno wspierają ideę gamifikacji.

Analiza wiekowa pokazuje jednogłówną akceptację wprowadzenia gamifikacji i grywalizacji we wszystkich grupach wiekowych, choć w grupie badanych od 26 do 35 roku życia pojawiły się nieliczne głosy sprzeciwu. Może to sugerować, że osoby w tym przedziale wiekowym, potencjalnie będące rodzicami młodszych dzieci, mogą mieć pewne obawy dotyczące wprowadzenia tych metod, ale nadal większość w tej grupie wiekowej jest za ich wdrożeniem.

Podział według miejsca zamieszkania pokazuje, że mieszkańcy miast są najbardziej entuzjastycznie nastawieni do wprowadzenia gamifikacji i grywalizacji, podczas gdy w miasteczkach i na wsi również panuje

show broad support, albeit more reserved. This may indicate that urban residents, who may have better access to modern technologies, see greater potential in these teaching methods.

szerokie poparcie, choć bardziej powściągliwe. To może wskazywać na to, że mieszkańcy miast, którzy mogą mieć lepszy dostęp do nowoczesnych technologii, widzą większy potencjał w tych metodach nauczania.

Table 47 Table of respondents' counts depending on the willingness to introduce gamification and gaming into Polish educational policy (N=201)

Tabela 47 Tabela licznosci badanych w zaleznosci od chęci wprowadzenia gamifikacji i grywalizacji do polskiej polityki edukacyjnej (N=201)

	quantity / liczba	%
do not implement / nie wprowadzać	20	10%
implement / wprowadzić	181	90%

Source: Own work based on research.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań.

Table 48 Table of respondents' counts depending on the willingness to introduce gamification and gaming into Polish educational policy Divided by Gender (N=201)

Tabela 48 Tabela licznosci badanych w zaleznosci od chęci wprowadzenia gamifikacji i grywalizacji do polskiej polityki edukacyjnej z podziałem na płeć (N=201)

	woman / kobieta		man / mężczyzna		other / inne	
	quantity / liczba	%	quantity / liczba	%	quantity / liczba	%
do not implement / nie wprowadzać	0	0%	20	10%	0	0%
implement / wprowadzić	88	44%	92	46%	1	0%

Source: Own work based on research.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań.

Table 49 Table of respondents' counts depending on the willingness to introduce gamification and gaming into Polish educational policy Divided by Age Groups (N=201)

Tabela 49 Tabela licznosci badanych w zaleznosci od chęci wprowadzenia gamifikacji i grywalizacji do polskiej polityki edukacyjnej z podziałem na grupy wiekowe (N=201)

	18-25		26-35		36-60		61-75	
	quantity / liczba	%	quantity / liczba	%	quantity / liczba	%	quantity / liczba	%
do not implement / nie wprowadzać	0	0%	20	10%	0	0%	0	0%
implement / wprowadzić	39	19%	56	28%	52	26%	34	17%

Source: Own work based on research.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań.

Table 50 Table of respondents' counts depending on the willingness to introduce gamification and gaming into Polish educational policy Divided by Place of Residence (N=201)

Tabela 50 Tabela licznosci badanych w zaleznosci od chęci wprowadzenia gamifikacji i grywalizacji do polskiej polityki edukacyjnej z podziałem na miejsce zamieszkania (N=201)

	village / wieś		small city / miasteczko		city / miasto	
	quantity / liczba	%	quantity / liczba	%	quantity / liczba	%
do not implement / nie wprowadzać	0	0%	0	0%	20	10%
implement / wprowadzić	22	11%	21	10%	138	69%

Source: Own work based on research.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań.

Statistical analysis of various aspects concerning Polish educational policy has revealed significant conclusions about the opinions of respondents. The Shapiro-Wilk test was used to assess the normality of the distributions of individual variables, which is crucial when deciding on the possibility of using parametric tests. All variables showed a p-value <0.05, suggesting that the distributions are not normal. However, the analysis of skewness and kurtosis for most variables revealed that their values are within the range of -1 to 1, which may indicate a slight deviation from a normal distribution.

Mean assessments of individual aspects of educational policy, such as the overall state of the education system (PYT1_STAN), benefits from reforms (PYT2_KORZ), or the adaptation of curricula to future challenges (PYT5_WYZW), indicate diversity in respondents' opinions. For example, the mean rating of the state of the education system was 2.21 on a scale of 1 to 5, suggesting a critical stance towards the current state of the education system in Poland.

The most significant deviations from a normal distribution were noted in assessments concerning the use of new technologies (PYT6_TECH) and equal access to high-quality education (PYT10_DOST), where skewness and kurtosis indicate greater variability in opinions. This may reflect divergent experiences and expectations of respondents regarding these aspects of educational policy.

Conversely, the very positive assessment of the introduction of gamification and game-based learning into education (PYT11_GAME) with an average of 1.90 on a scale from 1 to 2, with very low variance, indicates

Analiza statystyczna różnych aspektów dotyczących polskiej polityki edukacyjnej wykazała istotne wnioski dotyczące opinii respondentów. Wykorzystano test Shapiro-Wilka do oceny normalności rozkładów poszczególnych zmiennych, co jest kluczowe przy decydowaniu o możliwości użycia testów parametrycznych. Wszystkie zmienne wykazały wartość $p < 0,05$, sugerując, że rozkłady nie są normalne. Jednakże, analiza skośności i kurtozy dla większości zmiennych ujawniła, że ich wartości mieszczą się w przedziale od -1 do 1, co może wskazywać na niewielkie odchylenie od rozkładu normalnego.

Średnie oceny poszczególnych aspektów polityki edukacyjnej, takich jak ogólny stan systemu edukacji (PYT1_STAN), korzyści z reform (PYT2_KORZ) czy dostosowanie programów nauczania do przyszłych wyzwań (PYT5_WYZW), wskazują na zróżnicowanie opinii wśród respondentów. Przykładowo, średnia ocena stanu systemu edukacji wyniosła 2,21 na skali od 1 do 5, co sugeruje krytyczną postawę wobec obecnego stanu systemu edukacji w Polsce.

Najbardziej znaczące odchylenia od rozkładu normalnego odnotowano w przypadku ocen dotyczących wykorzystania nowych technologii (PYT6_TECH) i równego dostępu do wysokiej jakości edukacji (PYT10_DOST), gdzie skośność i kurtoza wskazują na większą zmienność opinii. To może odzwierciedlać rozbieżne doświadczenia i oczekiwania respondentów względem tych aspektów polityki edukacyjnej.

Z kolei bardzo pozytywna ocena wprowadzenia gamifikacji i grywalizacji do edukacji (PYT11_GAME)

broad support for these modern teaching methods among study participants.

The results of descriptive statistics indicate the complexity and multidimensionality of opinions regarding Polish educational policy, simultaneously highlighting areas that respondents believe require improvement or innovation, such as the use of technology in education or ensuring equal access to high-quality teaching.

z średnią 1,90 na skali od 1 do 2, przy bardzo niskiej wariancji, wskazuje na szerokie poparcie dla tych nowoczesnych metod nauczania wśród uczestników badania.

Wyniki statystyk opisowych wskazują na złożoność i wielowymiarowość opinii dotyczących polskiej polityki edukacyjnej, podkreślając jednocześnie obszary, które zdaniem respondentów wymagają poprawy lub innowacji, takie jak wykorzystanie technologii w edukacji czy zapewnienie równego dostępu do wysokiej jakości nauczania.

Table 51 Descriptive Statistics of Surveyed Variables for the Entire Group of Respondents (N=201)

Tabela 51 Statystyki opisowe badanych zmiennych całej grupie badanych (N=201)

	Test Shapiro- Wilk	min. / min.	max. / max	variance / wariancja	skewness / sko- śność	kurtosis / kurtoza	Shapiro- Wilk test / Test Shapiro- Wilk
PYT1_STAN	2.21	1	4	0.909005	0.32839	-0.82301	W=0.87 p=0.00
PYT2_KORZ	2.00	1	3	0.540000	0.00000	-1.13728	W=0.81 p=0.00
PYT3_PRZYG	1.48	1	3	0.470746	1.11331	-0.05427	W=0.68 p=0.00
PYT4_PROGR	1.41	1	3	0.252736	0.49640	-1.46645	W=0.64 p=0.00
PYT5_WYZW	1.31	1	3	0.434378	1.90003	2.02501	W=0.50 p=0.00
PYT6_TECH	1.58	1	3	0.355274	0.48520	-0.64757	W=0.73 p=0.00
PYT7_ZMIANY	1.30	1	3	0.234975	0.82118	-0.98961	W=0.61 p=0.00
PYT8_ZADDOM	1.58	1	2	0.244478	-0.33538	-1.90659	W=0.63 p=0.00
PYT9_OCEN	1.62	1	2	0.236318	-0.50652	-1.76106	W=0.61 p=0.00
PYT10_DOST	1.32	1	2	0.219900	0.76084	-1.43551	W=0.59 p=0.00
PYT11_GAME	1.90	1	2	0.090050	-2.69607	5.32166	W=0.34 p=0.00

Source: Own work based on research.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań.

Summary

The study revealed that the general perception of the Polish education system among respondents is rather critical. Participants rated the state of the education system at a relatively low level, indicating widespread dissatisfaction with current solutions and educational methods. Such an assessment may suggest significant shortcomings in the system and the need for deep reforms. Opinions about the educational reforms since 1989 were divided, reflecting the complexity and diversity of educational experiences in Poland. This also shows how important it is to understand specific social groups and their sentiments when implementing changes.

It is also worth noting that although new technologies are widely recognized as an essential element in any modern educational policy, the opinions of respondents about their use in Polish education were divided, indicating their uneven implementation or inappropriate use. This clearly points to the need for better integration of technology with the teaching process to enhance educational effectiveness and adapt it to the requirements of the contemporary world.

Responses also indicate significant issues with equal access to high-quality education. Most respondents believe that equal access is not provided, which poses a challenge for policymakers responsible for Polish educational policy. It should be noted that opinions about the overall reforms of the Polish educational system, carried out since 1989, are divided, however, in larger urban centers, negative opinions prevail.

A very positive reception of the idea of introducing gamification and game-based learning in schools by a significant part of the participants indicates the openness of the surveyed group to innovative teaching methods. This is especially the case as respondents assessed the overall state of Polish educational policy as unsatisfactory. Most of them also believe that Polish schools do not prepare students for life in the modern world, and that the curricula are not consistent with potential future challenges.

Interestingly, a decisive majority of respondents support moving away from traditional homework and

Podsumowanie

Badanie wykazało, że ogólna percepcja polskiego systemu edukacji wśród osób badanych jest raczej krytyczna. Badani oceniali stan systemu edukacji na relatywnie niskim poziomie, co wskazuje na powszechne niezadowolenie z obecnych rozwiązań i metod edukacyjnych. Taka ocena może świadczyć o istotnych niedociągnięciach systemu i potrzebie głębokich reform. Opinie na temat reform edukacyjnych po 1989 roku były podzielone, co może odzwierciedlać złożoność i różnorodność doświadczeń edukacyjnych w Polsce. Pokazuje to także, jak ważne jest zrozumienie specyficznych grup społecznych i ich nastrojów przy wdrażaniu zmian.

Warto tu zauważyć, że chociaż nowe technologie są powszechnie uznawane za istotny element w każdej nowoczesnej polityce edukacyjnej, to opinie osób badanych na temat ich wykorzystywania w polskiej edukacji były podzielone, co wskazuje na ich niejednolite wdrażanie lub niewłaściwe wykorzystanie. Zdecydowanie wskazuje to na potrzebę lepszego zintegrowania technologii z procesem nauczania, aby zwiększyć skuteczność edukacyjną i dostosować ją do wymagań współczesnego świata.

Odpowiedzi osób badanych wskazują także na istotne problemy z równym dostępem do wysokiej jakości edukacji. Większość respondentów uważa, że równy dostęp nie jest zapewniony, co stanowi wyzwanie dla polityków odpowiedzialnych za polską politykę edukacyjną. Tu należy zaznaczyć, że opinie na temat całokształtu reform polskiego systemu oświatowego, jakie były przeprowadzane od 1989 roku, są podzielone, jednak w większych ośrodkach miejskich przeważają opinie negatywne.

Bardzo pozytywny odbiór idei wprowadzenia gamifikacji i grywalizacji do szkół przez znaczącą część badanych, wskazuje na otwartość badanej grupy na innowacyjne metody nauczania. Szczególnie, że osoby badane ocenili ogólny stan polskiej polityki edukacyjnej jako niezadowalający. Większość z nich uważa też, że polska szkoła nie przygotowuje uczniów do życia we współczesnym świecie, a programy nauczania nie są spójne z potencjalnymi wyzwaniami przyszłości.

Co ciekawe, Zdecydowana większość responden-

grading systems. This may be related to the nationwide social debate, as this topic was frequently discussed in the media during the study. This indicates the need to consider alternative methods of assessment and motivating students to learn.

The results obtained constitute a field for further political and sociological research. They are also an excellent complement to studies that have already taken place, as well as those that will be conducted in the future.

One of the newer materials related to the state of Polish education is an article by Małgorzata Gałęcka (2022), which analyzes the efficiency of Polish secondary education from 2011-2018 using econometric techniques. The study emphasizes spatial differences in educational outcomes between cities and the countryside, comparing general education high schools and vocational schools. The total Malmquist productivity index was used to analyze changes in productivity and resource impact, indicating a significant role of technology in contemporary education. Interestingly, the study showed the highest educational productivity in rural vocational schools, where technology was used to a greater extent than in other schools.

Will be bad to overlook the latest PISA (2023) study conducted in 2022. These show that Polish students remain above the OECD average in mathematics, reading, and science, but compared to previous years, there has been a decline in their results. Results in mathematics and reading have returned to levels from 2003, with a higher percentage of students achieving lower levels of competence. The decline is particularly noticeable in vocational schools, which also suggests the need for corrective actions in the educational system.

An article by Anna Sajdak-Burska (2023) analyzes methodological aspects that can be used in building a „modern conservative school”. The author uses the category of „duality” to analyze the relationship between conservatism and modern didactics, highlighting the dynamic tension and oscillatory movement between these positions. From this study, it can be concluded that the modern school is exposed

tów popiera odejście od tradycyjnych zadań domowych i systemu oceniania. To może być związane z ogólnokrajową debatą społeczną, bowiem temat ten w czasie badania był wielokrotnie poruszany w mediach. Wskazuje to na potrzebę rozważenia alternatywnych metod oceny i motywacji uczniów do nauki.

Uzyskane wyniki stanowią pole do dalszych badań politologicznych i socjologicznych. Są także doskonałym uzupełnieniem dla badań, które już miały miejsce, jak też tych, które będą prowadzone w przeszłości.

Jednym z nowszych materiałów związanych ze stanem polskiej edukacji jest artykuł autorstwa Małgorzaty Gałęckiej (2022), który analizuje efektywność polskiego szkolnictwa średniego w latach 2011-2018, korzystając z technik ekonometrycznych. Badanie podkreśla różnice przestrzenne w wynikach edukacyjnych między miastami a wsią, porównując licea ogólnokształcące i szkoły zawodowe. Wykorzystano indeks całkowitej produktywności Malmquista do analizy zmian w produktywności i wpływu zasobów, wskazując na znaczącą rolę technologii we współczesnej edukacji. Co ciekawe, badanie wykazało najwyższą produktywność edukacyjną w wiejskich szkołach zawodowych, w których technologia była wykorzystywana w większym stopniu, aniżeli w pozostałych szkołach.

Nie sposób pominąć najnowsze badania PISA (2023) przeprowadzone w 2022 roku. Te pokazują, że polscy uczniowie utrzymują się powyżej średniej OECD w matematyce, czytaniu i naukach przyrodniczych, ale w porównaniu z poprzednimi latami odnotowano spadek ich wyników. Wyniki w matematyce i czytaniu wróciły do poziomów z 2003 roku, z większym odsetkiem uczniów osiągających niższe poziomy kompetencji. Spadek jest widoczny zwłaszcza w szkołach branżowych, co także sugeruje potrzebę działań naprawczych w systemie edukacyjnym.

Artykuł autorstwa Anny Sajdak-Burskiej (2023) analizuje natomiast metodologiczne aspekty możliwe do wykorzystania przy budowaniu „nowoczesnej konserwatywnej szkoły”. Autorka wykorzystuje kategorię „dwoistości” do analizy relacji między konserwatywnym a nowoczesną dydaktyką, podkreślając dynamiczne napięcie i ruch oscylacyjny między tymi

to many pitfalls. One of the biggest threats is related to fundamentalism. This in turn shows that pluralism and democracy in school should have greater significance, as they can help combat fundamentalism.

Ewa Tłuczek-Tadla (2022) explored how high school students understand the democratization of education. It turns out that the majority of high school students do not participate in student councils or school boards. 87% of students held no positions. The results suggest that young people value values such as freedom of speech, but this is not reflected in their real participation in school management. Lack of engagement may result from many reasons, which provide an excellent field for further research.

The results of the conducted study, like the studies described above, clearly indicate the need for deep reforms in Polish educational policy. These should focus on improving the quality of teaching, integrating new technologies, ensuring educational equality, and exploring modern teaching methods, such as gamification and gamification. These actions can contribute to creating a more just, effective, and modern education system that better responds to future challenges. Furthermore, the study provides an excellent basis for conducting further research, including detailed studies on specific aspects of the educational system or those conducted over a longer period and on a larger group of respondents. In the study, it was not taken into account whether the respondents had children or not, which could potentially have influenced its results.

pozycjami. Z badania tego można wywnioskować, że nowoczesna szkoła jest narażona na wiele pułapek. Jedną z największych są zagrożenia związane z fundamentalizmem. To z kolei pokazuje, że pluralizm i demokracja w szkole winny mieć większe znaczenie, bowiem za ich pomocą możliwa jest walka z fundamentalizmem.

O tym z kolei pisała Ewa Tłuczek-Tadla (2022), która zbadała, jak uczniowie liceów rozumieją demokratyzację edukacji. Okazuje się, że większość licealistów nie uczestniczy w organach samorządu uczniowskiego ani radach szkolnych. 87% uczniów nie pełniło żadnych funkcji. Wyniki sugerują, że młodzież ceni sobie wartości takie jak wolność słowa, ale nie znajduje odzwierciedlenia w ich realnym uczestnictwie w zarządzaniu szkolnym. Brak zaangażowania może wynikać z wielu przyczyn, które stanowią doskonałe pole do dalszych badań.

Wyniki przeprowadzonego badania, podobnie jak badań wyżej opisywanych, wyraźnie wskazują na potrzebę przeprowadzenia w polskiej polityce edukacyjnej głębokich reform. Te powinny skupić się na poprawie jakości nauczania, integracji nowych technologii, zapewnieniu równości edukacyjnej, jak też eksploracji nowoczesnych metod nauczania, choćby takich jak gamifikacja i grywalizacja. Działania te mogą przyczynić się do stworzenia bardziej sprawiedliwego, efektywnego i nowoczesnego systemu edukacji, który będzie lepiej odpowiadać na wyzwania przyszłości. Nadto badanie stanowi doskonałą bazę do prowadzenia dalszych badań, a w tym uszczegółowionych do konkretnych aspektów systemu oświatowego czy też prowadzonych dłużej i na większej grupie badanych. W badaniu nie wzięto pod uwagę tego, czy osoby badane mają dzieci, czy też nie, co potencjalnie mogło wpłynąć na jego wyniki.

Bibliography:

1. Auleytner, J. (2004). *Polska polityka społeczna. Ciągłość i zmiany*. Warszawa: Wydawnictwo Wyższej Szkoły Pedagogicznej TWP.
2. Bäcker, R. i inni. (2016). *Metodologia badań politologicznych*. Warszawa: Polskie Towarzystwo Nauk Politycznych.
3. Ball, S. (2021). *The education debate: Policy and politics in the twenty-first century*. Bristol: Policy&Politics.
4. Chodubski, A. (2009). *Metodologia jako szczególna wartość badań politologicznych*. *Studia Gdańskie. Wizje i rzeczywistość*, 6, 90-101.
5. Ciepielewska-Kowalik, A. (2022). *Obywatelska polityka edukacyjna. Koprodukcja i współtworzenie*. Kraków: Zakład Wydawniczy NOMOS.
6. Ciupka, S. (2016). Szkoła a kształtowanie kompetencji moralnych. w: *Współczesna edukacja. Wielopłaszczyznowość zadań*. Kraków: Wydawnictwo „Libron Filip Lohner”, 147-163.
7. Dalton, R. (2008). Citizenship Norms and the Expansion of Political Participation. *Political Studies*, 56(1), 76-98.
8. Deterding, S., Dixon, D., Khaled, R., & Nacke, L. E. (2011). From game design elements to gamefulness: defining „gamification”. *Proceedings of the 15th International Academic MindTrek Conference: Envisioning Future Media Environments*. ACM.
9. Gałęcka, M. (2022). Produktywność polskiego szkolnictwa średniego. *Optimum. Studia Ekonomiczne*, 107(1), 127-141.
10. Huotari, K., & Hamari, J. (2012). Defining gamification: a service marketing perspective. *Proceedings of the 16th International Academic MindTrek Conference (MindTrek ,12)*. ACM, New York, NY, USA, 17-22.
11. Ikonowicz, P. (2012). *Jak żyć Panie Premierze? Diagnoza kryzysu społecznego w Polsce*. Wrocław: Ruch Palikota.
12. Illeris, K. (2015). Transformative learning and identity. *Journal of Transformative Education*, 12(2), 148-163.
13. Jakubowski, M. (2021). Polityka edukacyjna. w: *Polityki publiczne* (pp. 153-174). Kraków: Wydawnictwo Naukowe Akademii Ignatianum w Krakowie.
14. Kurzyna-Chmiel, D. (2013). *Podstawy prawne i organizacyjne oświaty*. Warszawa: Wolters Kluwer.
15. Kuhlthau, C. C., Maniotes, L. K., & Caspari, A. K. (2007). *Guided Inquiry: Learning in the 21st Century*. Libraries Unlimited.
16. Kwasek, A. (2018). Wyzwania współczesnej edukacji w kontekście zmian technologicznych i społecznych. *KNUV*, 2 (56), 203-216.
17. Nesterok. (2024). *To my jesteśmy pokoleniem zmian!*. dostęp: <https://onsen.eu/blog-o-spaniu/pokolenie-zmian>
18. Niezgoda, M. (2011). Jak patrzeć na zmianę edukacyjną w Polsce. w: *Społeczne skutki zmiany oświatowej w Polsce*. Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego.

19. *Organisation for Economic Co-operation and Development*. (2023) OECD PISA 2022 results.
20. Podoski, K., Turnowiecki, W. (2001). *Polityka społeczna*. Gdańsk: Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego.
21. Sadura, P. (2013). Marzy mi się rozmowa o innej szkole. w: *Edukacja. Przewodnik Krytyki Politycznej*. Warszawa: Wydawnictwo Krytyki Politycznej.
22. Sajdak-Burska, A. (2023). Konserwatyzm i nowoczesność w edukacji. Dwoistość – otwarcie – pułapki. *Polska Myśl Pedagogiczna*, 9(1), 61-81.
23. Tłuczek-Tadla, E. (2022). Demokratyzacja edukacji w liceach – jak ją rozumieją uczniowie?. *Kultura - Przemiany - Edukacja*, 11, 82-104.
24. Trilling, B., & Fadel, C. (2009). 21st Century Skills: Learning for Life in Our Times. *Journal of Curriculum Studies*, 41(2), 265-267.
25. Wołoszyn, S. (2003). *Wychowanie i „nauczanie” w cywilizacjach starożytnego Wschodu*. Pedagogika, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.